

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

KATEDRA KRIMINALISTIKY

**Legalizace výnosů z trestné činnosti
- Zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti
Bakalářská práce**

**Money laundering
- Specifics of tracing source a crime
Bachelor Thesis**

VEDOUCÍ PRÁCE
MGR. JIŘÍ VÁVRA

AUTOR PRÁCE
ING. VĚRA MACHÁTOVÁ

Praha 2022

první stránka na zadání BP

druhá stránka na zadání BP

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 8. září 2022

Ing. Věra Machátová

ANOTACE

Tato práce se zabývá problematikou legalizace výnosů z trestné činnosti se zaměřením na právní úpravu, vývoj této trestné činnosti na území České republiky, kriminalistickou charakteristiku a metodiku vyšetřování tohoto protiprávního jednání. Cílem bakalářské práce je zejména popsat zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti a na základě vyhodnocení teoretických podkladů, právních norem a ilustrativního případu z praxe navrhnout metodický postup orgánů činných v trestním řízení k účinnému odhalování a objasňování legalizace výnosů z trestné činnosti. V práci je uvedený i historický kontext spojený s uvedeným jevem, kazuistika se zaměřením na legalizaci trestné činnosti, jejímž zdrojovým trestným činem je karuselový podvod. Pozornost je věnována i vlivu nového technologického rozvoje.

Klíčová slova Legalizace výnosů z trestné činnosti * Praní špinavých peněz * Finanční analytický útvar * Hospodářská kriminalita * Zdrojový trestný čin * Dohledávání zdrojového trestného činu

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the issue of money laundering of incomes from criminal activities, with a focus on the legal regulation, evolution of this offense in the Czech republic, criminalistics characteristics and methods used in investigation this illegal activities. The goal of this thesis is to describe specifics in the tracing of a source crimes and based on analysis of theoretical materials, legal norms and illustrative example, propose methodical approach of Law enforcement units to increase effectiveness of detecting and solving money laundering cases. In this thesis is also described historic background of this phenomenon, case interpretation with focus on money laundering, which source crime is carousel fraud. Attention is also given the influence of development of a new technologies.

Keywords Laundering of income of a crime * Money laundering * Financial-analytic office * Economic crimes * Source crime * Investigating of a source crime .

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Jiřímu Vávrovi za jeho pomoc při vypracování této práce.

Obsah

1 Úvod	6
2 Kriminologická charakteristika legalizace výnosů z trestné činnosti	8
2.1 Počátky jednání nazývaného praní špinavých peněz	8
2.2 Vymezení pojmů legalizace výnosů z trestné činnosti a praní špinavých peněz	9
2.3 Veřejný a privátní sektor, důležité instituce pro zabezpečení boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti	11
2.4 Charakteristika legalizace výnosů z trestné činnosti	13
2.5 Zdrojová trestná činnost	16
2.6 Znak a fáze procesu legalizace výnosů z trestné činnosti	18
2.7 Typické stopy legalizace výnosů z trestné činnosti	22
2.8 Osoba pachatele	24
2.9 Poznatky k trestné činnosti legalizace výnosů z trestné činnosti ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství za období 2012 až 2020	26
2.10 Poznatky k trestné činnosti ze zprávy Ministerstva vnitra za rok 2020 . .	28
3 Zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti	30
3.1 Zvláštnosti podnětů vyšetřování a vytyčování vyšetřovacích verzí	30
3.2 Zvláštnosti předmětu vyšetřování	32
3.3 Typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti	33
3.4 Zvláštnosti některých úkolů	35
3.5 Zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti	36
3.6 Návrh metodického postupu při dohledávání zdrojového trestného činu	40
3.7 Zhodnocení dosavadního stavu a návrhy	46
4 Závěr	48

1 Úvod

Ve své bakalářské práci se budu věnovat právní úpravě, zvláštnostem odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a popisu vývoje této trestné činnosti na území České republiky. O jevu legalizace výnosů z trestné činnosti, také nazývaném praní špinavých peněz, můžeme říct, že není novým jevem. Již od pradávna měli pachatelé protiprávní činnosti potřebu skrývat aktiva pocházející z trestné činnosti a někteří z obav, aby se na ně nepřišlo, se snažili tyto zisky vydávat za legální. Zlom nastal v souvislosti s rozvojem organizovaného zločinu ve 20. letech 20. století v USA, kde docházelo k nekontrolovatelnému nárůstu kriminality, zejména násilné a majetkové, jejíž jediným cílem bylo získat maximální zisky. V tomto momentě si začali zákonodárci uvědomovat, že je nezbytné nastavit správné mechanismy boje s tímto jevem, aby mohli úspěšně čelit organizovanému zločinu. S celosvětovým nárůstem organizované kriminality začaly i ostatní státy tento problém řešit. Jedním z nástrojů, jak ovlivnit určité jednání, je efektivní nastavení právních norem. Pokud se postaví i jednání, které umožňuje jakkoli zlegalizovat zisky z trestné činnosti, mimo zákon, tak orgány činné v trestním řízení získají účinný nástroj k potírání jednak negativního jednání, tak i možnost dosáhnout zabavení výnosů plynoucích z trestné činnosti. Protože je organizovaný zločin zaměřen na maximalizování zisků, je třeba tyto zisky dohledávat a zabavovat, aby se tento problém podařilo eliminovat. Legalizaci výnosů z trestné činnosti, vzhledem k její společenské závažnosti a nebezpečnosti, lze považovat za nově kodifikovanou trestnou činnost se značnou progresí, se kterou se snaží orgány činné v trestním řízení dostatečně bojovat a neustále hledat účinné cesty zejména v boji se způsoby provedení za použití moderních technologií.

Tato bakalářská práce má za cíl detailně se zabývat tématem legalizace výnosů z trestné činnosti a zvláštnostem odhalování zdrojového trestného činu z praktického pohledu výkonu trestního řízení. Vzhledem k tomu, že odhalování zdrojového trestného činu závisí na způsobech, kterými je výnos legalizován, lze konstatovat, že představuje velmi široké téma na zpracování. Proto se v bakalářské práci zaměřuji na své praktické zkušenosti získané v rámci svého profesního působení u Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky a z širokého spektra problematiky jsem se konkrétně zaměřila na zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti u legalizací výnosů z trestné činnosti, která byla odhalena Finančním analytickým úřadem.

Cílem bakalářské práce je zejména popsat zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti a na základě vyhodnocení teoretických podkladů, právních norem a ilustrativního případu z praxe, navrhnout metodický postup k účinnému odhalování a objasňování legalizace výnosů z trestné činnosti. Při zpracování bakalářské práce budou využity metody rešerše odborné literatury, právních předpisů, které se zaměřují na problematiku legalizace výnosů z trestné činnosti. Za účelem rešerše budou využity webové stránky Nejvyššího státního zastupitelství, Finančně analytického úřadu, Ministerstva vnitra České republiky a dalších relevantních institucí. Ke stanovení a popsání metodiky vyšetřování legalizace výnosů z trestné činnosti a dohledávání zdrojového trestného činu bylo využito metody literární rešerše, ilustrativních případů a k návrhu možného postupu odhalování bylo využito zákonných ustanovení a zavedené praxe.

2 Kriminologická charakteristika legalizace výnosů z trestné činnosti

2.1 Počátky jednání nazývaného praní špinavých peněz

Potřebu zatajovat pravý původ majetkového nebo finančního zisku můžeme zaznamenat již se vznikem peněz. Každá společnost profiluje v každé době určitou skupinu osob, která potřebuje nezdaňovat svůj zisk nebo skrývat pravý původ finančních prostředků. Příkladem činnosti, u které můžeme v historii spatřovat rozvoj zastírání zisků, je pirátství. V období kvetoucího kolonialismu mohli piráti beztrestně přepadat lodě cizích mocností, ale měli stanovenou povinnost tyto zisky zdanit, což se snažili různými způsoby zastírání obejít. Vznik pojmu praní špinavých peněz a definování tohoto jevu jako trestného činu řadíme do 30. let 20. století do Spojených států amerických, kde platila v té době prohibice. Nezákonný prodej alkoholu přinášel obrovské zisky. Jedním z lidí, který se věnoval nezákonnému obchodu s alkoholem, byl i Al Capone. Protože potřeboval vydávat zisky z nelegálního prodeje alkoholu za legální, koupil a vlastnil po Chicagu řadu veřejných prádelen. Následně zisky z prodeje alkoholu přimíchal do zisku z prádelen, čímž se je snažil zlegalizovat. V souvislosti s Al Caponeho činností vznikl pojem praní špinavých peněz a USA se tak staly první zemí světa, kde bylo praní špinavých peněz definováno jako trestný čin.¹

Poté, co byl Al Capone odhalen a uvězněn, si uvědomili i ostatní zločinci, že mohou být odhaleni a začali propracovávat postupy praní svých nezákonně získaných zisků, čímž se stali sofistikovanějšími. Mafián Meyer Lansky, ale i ostatní zločinci pochopili, že je třeba vytvářet podniky, které by sloužily jako mechanismy k praní peněz a jako „zástěrky“ nelegálních aktivit. Nejvíce známá jsou právě kasína, která sloužila k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Právě Meyer Lansky začal jako první využívat některých cizích zemí k ukládání nelegálních výnosů na bankovních účtech v bankách a v korporacích. K tomu využíval státy jako Švýcarsko, Hongkong, Izrael, které poskytovaly útočiště pro tuto trestnou činnost. Můžeme tedy o Meyeru Lanskyem hovořit jako

¹PAVLÍK Lukáš, Onshore legalizace výnosů z trestné činnosti. Uveřejněno dne 10.3.2017 [online] [cit. 25. ledna 2022]. Dostupné z: <http://www.securityoutlines.cz/onshore-legalizace-vynosu-z-trestne-cinnosti/> in: NAYLOR R. T. Wages of crime: black markets, illegal finance, and the underworld economy. Rev. ed. Ithaca: Cornell University Press, c2004. ISBN 9780801489600, s. 134–136 in: MATHERS Chris. Crime school: money laundering: true crime meets the world of business and finance. Buffalo, N.Y.: Firefly Books, 2004. ISBN 978-1552979938, s. 21–22.

o otci moderní formy praní špinavých peněz.²

I na území České republiky, přesněji na území Československé republiky, docházelo k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Proto bylo v roce 1992 toto jednání vymezeno v trestním zákoně jako trestný čin. Je nutno dodat, že k odsouzení prvního pachatele, který se dopustil právě jednání nazývaného trestním zákoníkem legalizace výnosů z trestné činnosti, došlo až v roce 2005.³

Dnes si již všechny ekonomicky vyspělé země velmi dobře uvědomují hrozby, které s sebou přináší rozvoj mezinárodní organizované kriminality. K zamezení těchto hrozeb jsou činěna preventivní i represivní opatření. Jedním z nástrojů je i tvorba norem, které mají za úkol ztížit legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve smyslu naplnění "principu, že trestná činnost se jejím pachatelům nesmí vyplácet." V České republice platí základní normativní zásada, aby určitý čin mohl být postihován jako trestný, musí být v době spáchání vymezen v trestním zákoníku. Proto byla činnost spojená s legalizací výnosů z trestné činnosti definována v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen trestní zákoník) jako protiprávní jednání.⁴

2.2 Vymezení pojmů legalizace výnosů z trestné činnosti a praní špinavých peněz

V rámci studia teoretických podkladů jsem se setkala s diskuzí o tom, které slovní spojení je výstižnější, zda legalizace výnosů z trestné činnosti nebo praní špinavých peněz. Český zákonodárce zvolil slovní spojení legalizace výnosů z trestné činnosti, ale například německý zákonodárce použil slovní spojení praní špinavých peněz (v německém jazyce Geldwäsche). Wilsdorf považuje zvolené slovní spojení legalizace výnosů z trestné činnosti za zavádějící a přiklání se k používání pojmu praní špinavých

²IBA Anti-Money, Laundering Forum, Money Laundering. [online] [cit. 4. února 2022] Dostupné z: https://www.anti-moneylaundering.org/money_laundering.aspx

³WILSDORF Jan Ondřej, Praní peněz optikou trestního zákoníku. Uveřejněno dne 3.2.2008, EPRAVO. [online] [cit. 3. února 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prani-penez-optikou-trestniho-zakoniku-110566.html>

⁴KYRAL Roman, Novela zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Uveřejněno dne 3.12.2008, EPRAVO. [online] [cit. 25. ledna 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-nekterych-opatrenich-proti-legalizaci-vynosu-z-trestne-cinnosti-a-financovani-terorismu-55370.html>
Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v platném znění § 1 § 13

peněz, které je dle jeho názoru přesnějším termínem. Svůj názor odůvodňuje tím, že legalita je spíše vnímána ve smyslu ověřování pravosti podpisu na listině. Tedy, že slovo legalita ve čtenáři vyvolává dojem, že je něco uvedeno do souladu se zákonem. Proti tomuto názoru tvrdí právní teorie, že slovní spojení legalizace výnosů z trestné činnosti je termín právní pro jev označovaný také jako praní špinavých peněz, praní peněz či anglickým termínem money laundering (zkratka ML). Tento názor podporuje i kriminologie, která ve slovním spojení praní špinavých peněz vidí slangové označení pro legalizaci výnosů z trestné činnosti.⁵

Pokud si položíme otázku, co je obsahem slovního spojení legalizace výnosů z trestné činnosti nebo jinak také označované jako praní špinavých peněz, zjistíme, že není problém tento jev definovat. Z literatury lze vyčíst, že autoři definic obvykle legalizaci výnosů z trestné činnosti definují z hlediska cíle legalizačního procesu nebo jednání osoby či osob. Například právní teoretici vymezují legalizaci výnosů z trestné činnosti tak, že "cílem legalizačního procesu je přerušení stopy mezi spáchaným trestným činem a jeho výnosem, který je dále užít a má při tom budít zdání, jako by se jednalo o majetek získaný legální cestou". Z kriminalistického hlediska můžeme legalizaci výnosů z trestné činnosti definovat "jako jednání sledující zakrytí nezákonného původu výnosů s cílem vzbudit zdání, že se jedná o příjem nabytý v souladu se zákonem".⁶

⁵Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v platném znění
Strafgesetzbuch StBG, Bundesministerium der Justiz v platném znění.
WILSDORF Jan Ondřej, Praní peněz optikou trestního zákoníku. Uveřejněno dne 3.2.2008, EPRAVO. [online] [cit. 3. února 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prani-penez-optikou-trestniho-zakoniku-110566.html>
TVRDÝ, Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3, s. 15.
GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 333.

⁶GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 333.
STRAUS, Jiří a kol. Kriminalistická metodika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 235
MUŽNÝ Martin, Kateřina PSCHEROVÁ, Co je to praní peněz. Uveřejněno dne 3.11.2020, ČNB 2022. [online] [cit. 4. února 2022] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Co-to-je-prani-penez/
IBA Anti-Money, Laundering Forum, Money Laundering. [online] [cit. 4. února 2022] Dostupné z: https://www.anti-moneylaundering.org/Money_Laundering.aspx
TVRDÝ, Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře.

Pokud se pokusíme definovat pojem výnos z trestné činnosti, zjistíme, že jednoznačná definice tohoto pojmu neexistuje. Termín výnos z trestné činnosti můžeme vymezit jak v užším, tak i v širším pojetí. V trestně právní praxi se využívá užší pojetí pojmu výnosu z trestné činnosti. V tomto pojetí je výnos z trestné činnosti chápán jako věc nebo jiná majetková hodnota. Naopak širší pojetí je pro trestně právní praxi nevhodné, neboť výnos je zde vymezen jako jakákoliv ekonomická výhoda pocházející z trestné činnosti bez vymezení konkrétního trestného činu. Za ekonomickou výhodu můžeme považovat také sociální, politické a ekonomické kontakty.⁷

Na základě výše uvedeného jsem se rozhodla pro lepší vhodnost používat ve své bakalářské práci pro označení této činnosti právní termín legalizace výnosů z trestné činnosti, a nikoliv praní špinavých peněz, či jen praní peněz nebo „money laundering“, které jsou využívány zejména v zahraničí. Je to zejména z toho důvodu, že praní špinavých peněz vnímám spíše jako hovorový výraz.

2.3 Veřejný a privátní sektor, důležité instituce pro zabezpečení boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Klíčovou roli při odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti mají finančně zpravodajské jednotky (anglicky Financial Intelligence Unit), které jsou od 90. let 20. století postupně zřizovány ve všech státech světa. Ve svých domovských státech mají různá právní postavení a s tím i spojené pravomoce a oblast působení. Z hlediska systémového zařazení a charakteru vykonávaných činností finančně zpravodajských agentur je můžeme dělit na:

- Policejní útvary – tyto útvary disponují operativními součástmi a informačními systémy a mohou spolupracovat s Interpolem i na mezinárodní úrovni. Finanční zpravodajské agentury v postavení policejního útvaru mají např. Velká Británie, Rakousko, Maďarsko, Švýcarsko, Švédsko a Slovensko.
- Jednotky začleněné pod orgány státních zastupitelství – tyto útvary nejsou zodpovědné za finančně zpravodajskou činnost. Takto to mají nastaveno např. Dán-

ISBN 978-80-7400-688-3, s. 15

⁷ŠUGÁR, Ján a kol. Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2009. ISBN 978-80-86960-52-4 s. 17–18.

sko, Island, Lucembursko, Norsko, Portugalsko.

- Administrativně – správní orgány. Správně jsou jednotky finančně analytických agentur podřízeny ministerstvu financí nebo centrální bance dané země. Je nutno podotknout, že tyto jednotky jsou na svých nadřízených orgánech nezávislé. Takové postavení a charakter finančních zpravodajských agentur zvolily např. státy Belgie, Česká republika, Francie, Slovinsko⁸

V České republice se finančně zpravodajská jednotka nazývá Finanční analytický úřad (dále jen FAÚ) a je součástí celosvětové sítě finančních zpravodajských jednotek, představuje hlavního gestora opatření zaměřených na prevenci a boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v České republice. Má postavení kontrolního a správního orgánu pro tuto oblast.⁹

Další instituce, které mají jako hlavní úkol nebo patří do předmětu jejich činnosti boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, jsou v České republice kromě Finančně analytického úřadu také Česká národní banka a Policie České republiky, zejména Národní centrála pro boj s organizovaným zločinem služby kriminální policie a vyšetřování, sekce korupce a závažné trestné hospodářské činnosti. Dalšími institucemi jsou například Úřad pro dohled nad družstevními záložnami, Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění a Česká obchodní inspekce.¹⁰

FAÚ podává trestní oznámení na základě vlastního šetření nebo oznámení podezřelého obchodu od povinné osoby, která na základě vlastních poznatků (například v rámci kontroly klienta) došla k závěru, že by se mohlo jednat o podezřelý obchod. V trestním oznámení FAÚ uvede, zda došlo dle § 20 zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v platném znění (dále

⁸DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0, s. 60.

TVRDÝ, Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3, s. 160.

⁹Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2020. Finančně analytický úřad, Vydáno: 4/2021, ISBN 978-80-907191-9-4 [online] [cit. 4. února 2022]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/downloads_files_cs/-1619684866_cs_vyrocnizprava_fau_2020.pdf

DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0, s. 65.

¹⁰DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0, s. 61.

jen AML zákona) k odkladu splnění příkazu klienta nebo zajištění majetku. Kromě oznámení poskytuje FAÚ policejnímu orgánu informace z vlastního šetření (tzv. poznatky). I když FAÚ poskytuje všechny relevantní informace, nelze z hlediska trestního řízení tyto informace ani šetření FAÚ považovat za důkazy. Na trestní oznámení a jeho přílohy (jedná se např. o neověřené kopie listin a dokumentů, informace o činnosti jednajících osob, identifikační údaje zúčastněných osob atd.), je nutno pohlížet jako na poskytování relevantních informací, ze kterých může orgán činný v trestním řízení zjistit, jakého druhu, jakým způsobem a kde lze opatřit potřebné důkazy. Je třeba si uvědomit, že FAÚ disponuje operativními nebo zprostředkovanými informacemi. Také výpisy z účtů nelze požadovat po FAÚ například v rámci doplnění trestního oznámení, neboť tyto údaje o pohybech na účtech vede banka a podléhají zákonem stanovené povinnosti mlčenlivosti. Výpisy z bankovního účtu proto může vyžádat pouze státní zástupce dle § 8 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen trestní řád) od konkrétního bankovního ústavu. Pak mohou sloužit jako důkaz v trestním řízení.¹¹

2.4 Charakteristika legalizace výnosů z trestné činnosti

Právně normativní charakteristika legalizace výnosů z trestné činnosti představuje dvě zákonné normy, které pojem vymezují. První je zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen AML zákon), který definuje legalizaci výnosů v ustanovení "§ 3, a to jako jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem."¹²

Při takto vymezené legalizaci výnosů z trestné činnosti je podstatné, zda šetřená věc naplňuje následující:

¹¹Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Kdo jsme a co děláme? [online] [cit. 1. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.financnianalytickyurad.cz/o-uradu#kdo-jsme-a-co-delame>
TVRDÝ, Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3, s. 107, 115, 116, 171–173

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) § 8

¹²Zákon č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v platném znění, § 2, § 3

- majetek je výnosem z trestného činu,
- osoba ví, že majetek pochází z trestné činnosti, přitom postačuje i vědomost eventuální, kterou lze dovodit z širších objektivních skutkových okolností. Stačí předpoklad, že zdrojový trestný čin existuje. Jedná se o takový stupeň podezření, který postačuje pro zahájení úkonů trestního řízení při řešení věci orgány činnými v trestním řízení.¹³

Primárním smyslem AML zákona bylo zapracovat příslušné předpisy Evropské unie k předcházení a odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a vytvořit specifický systém, který zachycuje a vyhodnocuje podezřelé transakce. Tento zákon zavedl i institut tzv. povinných osob, který je stanoven v § 2 AML zákona. FAÚ je příjemce oznámení o podezřelých obchodech od tzv. povinných osob, které pochází z velkého množství oborů. Povinné osoby můžeme dělit na dvě skupiny - na úvěrové instituce a finanční instituce. Pro příklad lze uvést některé povinné osoby, kterými jsou banky, finanční instituce, realitní kanceláře, provozovatelé hazardních her, poskytovatelé služeb s virtuálními měnami, advokáti či účetní apod. Zákon také stanoví nejen co je podezřelý obchod, ale i způsob, jak mají povinné osoby postupovat v případě zjištění podezřelého obchodu. Tento postup je upraven ve druhé části zákona. Jedná se např. o povinnost identifikace a kontroly klienta či povinnost uchování informací. Tímto zákonem byl zaveden závazný postup povinných osob v případě podezřelého obchodu¹⁴

Druhou normou je trestní zákoník. Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti je obsažen ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě V (trestné činy proti majetku), neboť je pro něj charakteristické získání majetku za účelem obohacení. Je to trestný čin, který nemůže existovat bez zdrojové trestné činnosti, jejíž zisky je třeba legalizovat. Pokud orgán činný v trestním řízení neprokáže spojení věci se zdrojovou trestnou

¹³TVRDÝ, Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3, s. 15.

¹⁴MYLKOVÁ Petra, Postihování praní špinavých peněz – obrácení důkazního břemene: Srovnávací studie č. 5.320 [online]. Parlamentní Institut, Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, srpen 2011 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://psp.cz/sqw/ppi.sqw?d1&t9>
Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2020 Finančně analytický úřad, Vydáno: 4/2021, ISBN 978-80-907191-9-4 [online] [cit. 4. února 2022]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyyurad.cz/download/downloads_files_cs/1619684866_cs.vyrocní_zprava_-fau.2020.pdf

činností, tedy činností, z níž kriminální zisky pocházejí, nemůže vůči pachateli dále postupovat. Při legalizaci výnosů z trestné činnosti dochází často k tomu, že zisky z trestné činnosti jsou legalizované v jiném státě, než ve kterém došlo ke spáchání zdrojové trestné činnosti.¹⁵

K současnému vymezení jak úmyslné, tak nedbalostní legalizace výnosů z trestné činnosti došlo dne 1.2.2019, kdy nabyl účinnosti zákon č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen zákon č. 287/2018 Sb.). Touto novelizací byly včleněny skutkové podstaty trestných činů podílnictví dle § 214 trestního zákoníku a podílnictví z nedbalosti dle § 215 trestního zákoníku do trestných činů legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 trestního zákoníku a do legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti dle § 217 trestního zákoníku do odstavců prvních. V odstavci druhém jsou popsány základní skutkové podstaty, které byly dříve nazývané legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 trestního zákoníku a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti dle § 217 trestního zákoníku. Touto novelizací došlo i k některým úpravám v původních základních skutkových podstatách obou trestných činů v obou formách. Cílem této novelizace mělo být narovnání legislativních nedostatků, zejména roztržitost právě u dříve vymezených trestných činů podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti, kterou zjistil Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (označený jako MONEYVAL).¹⁶

Trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti se může dopustit pachatel jak ve formě úmyslné, tak nedbalostní. Úmyslná forma má dvě základní skutkové podstaty. Pro ustanovení § 216 odst. 1 trestního zákoníku je podstatné, že pachatel věc, která je výnosem z trestné činnosti, ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává

¹⁵MYLKOVA Petra, Postihování praní špinavých peněz – obrácení důkazního břemene: Srovnávací studie č. 5.320 [online]. Parlamentní Institut, Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, srpen 2011 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://psp.cz/sqw/ppi.sqw?d1&t9>

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 315 a 333.

WILSDORF Jan Ondřej, Praní peněz optikou trestního zákoníku. Uveřejněno dne 3.2.2008, EPRAVO. [online] [cit. 3. února 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prani-penez-optikou-trestniho-zakoniku-110566.html>

¹⁶Zákon č. 287/2018 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony v platném znění.

WILSDORF Jan Ondřej, Praní peněz optikou trestního zákoníku. Uveřejněno dne 3.2.2008, EPRAVO. [online] [cit. 3. února 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prani-penez-optikou-trestniho-zakoniku-110566.html>

nebo užívá nebo přemění výše uvedenou věc, aby jiná osoba unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu či se spolčí ke spáchání takového trestného činu.¹⁷

Pro ustanovení § 216 odst. 2 trestního zákoníku je důležité, aby pachatel u věci, která je výnosem z trestné činnosti, zastíral její původ tak, že ji zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní nebo u věci usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu či se spolčí ke spáchání takového trestného činu.¹⁸

Také nedbalostní forma vymezená v ustanovení § 217 trestního zákoníku má dvě základní skutkové podstaty. Pachatel se trestného činu dle § 217 odst. 1 trestního zákoníku může dopustit, když umožní jinému zastřít původ nebo zjištění původu věci (podmínkou je, že věc musí dosahovat větší hodnoty, tedy nejméně 100.000, -Kč), která je výnosem z trestné činnosti. K naplnění skutkové podstaty postačuje zavinění nedbalostní.¹⁹

Trestného činu dle § 217 odst. 2 trestního zákoníku se pachatel dopustí tak, že věc větší hodnoty (v hodnotě nejméně 100.000, -Kč), která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, z nedbalosti ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá.²⁰

2.5 Zdrojová trestná činnost

Objektem u shora uvedených trestných činů je cizí majetek, který má vztah k věcem nebo jiným majetkovým hodnotám pocházejícím z trestného činu nebo jde o odměnu za tento trestný čin. Zdrojovou trestnou činností může představovat celá řada druhů kriminality, např. jako je obchod s drogami, ilegální provozování hazardních her, racketeering (lze přeložit jako vydírání, ale americké trestní právo nechápe racketeering jako jednoduché vydírání, ale jako organizovanou trestnou činnost spojenou s vydíráním). V českém prostředí se často používá v případech vybírání poplatků od cizích státních příslušníků, kteří v České republice pracují), obchodování s lidmi (převaděčství, organizovaná prostituce), organizované krádeže aut, enviromentální kriminalita, ob-

¹⁷Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění, § 216

¹⁸Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění § 216.

¹⁹Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění, § 216

²⁰Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění § 216 a § 138

chod se zbraněmi a výbušninami, internetová kriminalita nebo hospodářská kriminalita (zejména finanční podvody, padělání peněz či cenných papírů) atd.²¹

Je nutno zmínit, že největší potřebu legalizovat finanční prostředky má organizovaný zločin. Odhalit zdrojovou trestnou činnost páchanou organizovaným zločinem není jednoduché, neboť je často páchána na mezinárodní úrovni. Nejúspěšnější metodou, jak vyhledat trestný čin páchaný členy organizované skupiny, je sledovat pohyb finančních prostředků pocházejících právě ze zdrojového trestného činu. Finanční operace u organizovaného zločinu se řídí určitými pravidly a probíhají určitým stanoveným způsobem. Právě tento nastavený řád může napomoci vyhledat doposud neodhalenou zdrojovou kriminalitu.²²

Nejčastějšími zdrojovými trestnými činy jsou různé podvody, např. investiční podvody, daňové podvody, CEO podvody (podvodný e-mail od nadřízeného k zaplacení určité částky), phishingové podvody (snaha o vylákání citlivých údajů, např. o platebních kartách, rodných číslech nebo číslech bankovních účtů, a to za pomoci podvodných e-mailových zpráv nebo přesměrování na falešné webové stránky), podvodné inzeráty a e-shopy, úvěrové nebo dotační podvody. Neméně významnou skupinu představuje drogová a korupční kriminalita, která je nejčastěji spojena s veřejnými zakázkami. K zastření původu nelegálně nabytých peněžních prostředků se hojně využívají bankovní účty zřízené na padělané nebo zcizené osobní doklady většinou cizích státních příslušníků (nejčastěji pocházejících z východoevropských, balkánských a afrických zemí).²³

²¹DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0, s 19–21. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017 (textová část), 7 NZN 601/2018. Brno: 2018 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 18. června 2018, [online] [cit. 29.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/> FindLaw, Racketeering/RICO. Poslední aktualizace 17. prosince 2021 [online] [cit. 25. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.findlaw.com/criminal/criminal-charges/racketeering-rico.html#:~:text=Racketeering%20is%20not%20a%20single%20crime,similar%20to%20the%20federal%20RICO%20Act.&text=Racketeering%20is%20not%20a,the%20federal%20RICO%20Act.&text=not%20a%20single%20crime,similar%20to%20the%20federal> Policie ČR, Zpráva o činnosti ÚOOZ za rok 2011. Policejní prezidium ČR 2022. [online] [cit. 25. srpna 2022] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2011.aspx>

²²SCHEINOST, Miroslav. Organizovaný zločin a korupce v dokumentech OSN a Rady Evropy, II. díl: sborník dokumentů OSN a Rady Evropy k problematice organizovaného a transnacionálního zločinu, korupce a konfiskace výnosů a zločinu. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci)., s. 12, 14

²³MINISTERSTVO VNITRA ČR, Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

V poslední době byly zaznamenány případy legalizace výnosů z trestné činnosti na území České republiky, kdy zdrojovým činem je daňový trestný čin, který je páčán v jiném členském státě Evropské unie. Obvykle je daňový trestný čin páčán jako protiprávní jednání spočívající ve skladování, výrobě a prodeji tabáku či cigaret, dovozu a prodeji pohonných hmot a zaúčtování faktur s fiktivním plněním s cílem snížit vlastní daňovou povinnost. Ale nejčastější formou organizované trestné činnosti jsou daňové trestné činy, které se označují jako karuselové obchody. Tato trestná činnost se páchá za pomoci rozsáhlejších sítí firem.²⁴

Zároveň byly zaznamenány poznatky, že nástrojem dodatečné legalizace výnosů z trestné činnosti může být insolvenční řízení. Princip protiprávního jednání spočívá v tom, že se uměle vytvoří pohledávky věřitelů a tito se pak přihlásí do insolvenčního řízení. Současně může dojít k prosazení insolvenčního správce, který by mohl na deliktním jednání participovat.²⁵

2.6 Znaky a fáze procesu legalizace výnosů z trestné činnosti

Jak již bylo výše uvedeno, s nárůstem organizované kriminality úměrně vzrostla potřeba transformovat výnosy z trestné činnosti na prostředky navozující dojem legálních. S výnosem lze nakládat velmi rozmanitě. Je to dynamický fenomén, který vzniká, trvá a zaniká. Jen na vůli vlastníka (disponenta) záleží, jakou podobu mu dá a kolikrát v průběhu své existence podobu změní. Sledovaným cílem kriminálních subjektů je, aby nebyly jejich výnosy odhaleny, zaměřují se na zastření výnosů z trestné činnosti

na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019). Praha, 2021[online] [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

Computerworld, Podvodných e-mailů „od šéfu“ přibývá. Zveřejněno dne 4. října 2019, [online] [cit. 25. srpna 2022] Dostupné z: <https://www.computerworld.cz/clanky/podvodnych-e-mailu-od-sefu-pribyva/>

Avast, Ochrana před hrozbami na Internetu. [online] [cit. 11. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.avast.com/cs-cz/c-online-threats>

²⁴NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017 (textová část), 7 NZN 601/2018. Brno: 2018 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 18. června 2018, [online] [cit. 29. ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nasz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/>

²⁵NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2018 (textová část), 4 NZN 604/2019. Brno: 2019 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 7. června 2019, [online] [cit. 29. ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nasz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2018/>

tak, aby nemohl být zjištěn jejich nelegální původ, a výnosy z trestné činnosti investují v legální ekonomice tak, aby docházelo k jejich zhodnocování a změně podoby.²⁶

Legalizace výnosů z trestné činnosti představuje obvykle složitou transakční operaci, která se skládá z kombinace legálních obchodních aktů a nelegálních prostředků. Na to, že by mohl probíhat proces legalizace výnosů z trestné činnosti, může upozornit povinnou osobu nebo orgán činný v trestním řízení několik atributů, které lze zobecnit do pěti společných znaků, které fáze jedné operace nebo soubor operací určují:

- Základním znakem (prvním) je skutečnost, že všechny prostředky pocházejí z trestné činnosti a mají být legalizovány. Legalizace má za úkol tuto skutečnost zakrýt a vytvořit pro prostředky novou identitu, tedy legální identitu.
- Druhým znakem je utajení pravého vlastnictví a zdroje prostředků, kde se využívá nastrčených osob, fiktivních firem apod.
- Třetím znakem je měnění podoby výnosů za pomoci různých elektronických, investičních a obchodních kanálů a cest. Zde je potřeba si uvědomit, že různá trestná činnost produkuje různé výnosy.
- Čtvrtým znakem jsou operace směřující k zamezení možnosti sledování toků prostředků a jejich proměn za účelem znemožnit jejich odhalení orgány státní správy. V praxi dochází ke střídání bezhotovostních a peněžních transakcí, anonymních a neanonymních obchodů, fiktivních a legálních firem a výjimkou nejsou ani transfery do cizích států a zase zpět apod.
- Pátým znakem je, že jednotlivé fáze procesu legalizace jsou pod neustálou kontrolou, protože finanční částky mohou vytvářet pokušení pro účastníky legalizace, které je proto potřeba kontrolovat. Je třeba si uvědomit, že úspěšnost závisí nejen na rozmanitosti a členitosti procesu, ale i na účasti pověřených nebo nastrčených osob či firem, pro které mohou být finanční prostředky lákadlem.²⁷

²⁶DVOŘÁK, Vratislav. Výnosy z trestné činnosti, jejich odhalování, identifikace a možnosti jejich odčerpání: sborník studií. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-66-1, s 200.

²⁷DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0, s 19–21.

Problematiku procesů legalizace lze nahlížet z hlediska dělení procesu neboli způsobu páčání do jednotlivých fází. Operace spojené s legalizací výnosů z trestné činnosti můžeme rozdělit do tří etap:

1. Zavedení peněžních prostředků v hotovosti do finančního systému (tzv. placement):

- smurfing (neboli šmoulování) – peníze v hotovosti, které pocházejí z trestné činnosti, se soustředí na konkrétních účtech finančních institucí za pomoci pomocníků (nejlépe bezúhonných),
- hotovostní nákupy – např. bankovních a pokladních šeků,
- směšování tržeb – výnosy z trestné činnosti jsou přimíchávány do tržeb z legální obchodní činnosti za účelem vydávání, že pochází z pravidelné legální obchodní činnosti, jako jsou např. restaurace, obchodní domy, firmy poskytující poradenské služby, reklamní a umělecké agentury atd.

2. Zahlazení stop špinavých peněz (tzv. layering):

Pro tuto fázi je typická přeměna výnosů z trestné činnosti na jiné finanční instrumenty. Procházejí postupně bezhotovostními a hotovostními operacemi, přeměňují se na cenné papíry, drahé kameny, zlato, nemovitosti, umělecká díla či starožitnosti. K tomu se využívá jak legálních společností, tak za tímto účelem vytvořených firem. Využívají se převody finančních prostředků do daňových rájů.

3. Návrat a legalizace ilegálně získaných obnosů (tzv. integration):

Výnosy, které již zastřely svůj původ, se vracejí jako původci legalizované. Z těchto vypraných výnosů se nakupují např. kasina, herny, sázkové kanceláře, drahé kameny, či různé dopravní firmy, které pak slouží k přepravě drog nebo k pašování zboží či lidí.²⁸

Výše uvedené teoretické vymezení působí jednoduše, ale v praxi nemusí být fáze legalizace výnosů z trestné činnosti tak jednoduše rozpoznatelné. Povinná osoba nebo

²⁸DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0, s. 28.
STRAUS, Jiří a kol. Kriminalistická metodika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 235–236.

policista nemusí na základě jim dostupných informací identifikovat, že je před ním určitá fáze legalizačního procesu. Schopnost rozpoznat určité fáze trestné činnosti i u policistů roste zejména se zkušenostmi. Níže uvádím příklady z praxe, které reprezentují určitou fázi nebo fáze legalizace výnosů z trestné činnosti.

1. Příčinnivá turistka

Turistka, která přicestovala na návštěvu České republiky z jedné východoevropské země, se během této návštěvy stala statutárním orgánem tuzemské společnosti. Následně založila této společnosti bankovní účty a ihned po založení účtů začalo docházet k mezinárodnímu transakčnímu toku, který hrubě neodpovídal deklarované podnikatelské činnosti společnosti, a to jak svým rozsahem, tak i svým směřováním. Aby vypadal transakční tok jako legální, byl doložen fakturací z destinací, ve kterých je následné ověření nerealizovatelné. Zlom v případě nastal poté, co byla využita aplikace sledující námořní dopravu a dohledána loď s deklarovaným nákladem. Náklad plul do Jižní Ameriky nikoliv do Evropy. Informace zjištěné v rámci této aplikace způsobily zvrát v šetření, a proto mohlo být přistoupeno k zajištění částky ve výši 80 mil. Kč na účtech společnosti.²⁹

2. Rychlá reakce

V roce 2020 obdržel FAÚ urgentní žádost od zahraniční partnerské jednotky, která konala šetření konkrétní osoby v souvislosti s daňovou trestnou činností organizovaného charakteru. Ta spočívala v karuselovém řetězci zahraničních společností sídlících v zemích EU. Prostřednictvím těchto společností se obchodovalo s pohonnými hmotami, ze kterých nebylo odváděno DPH nebo docházelo k jeho krácení či byly neoprávněně čerpány odpočty DPH. Část výnosů pocházejících z této trestné činnosti byla převedena na bankovní účet v České republice. Na základě žádosti zahraniční partnerské jednotky došlo k blokaci finančních prostředků ve výši cca 104 mil. Kč na českém bankovním účtu.³⁰

3. Zneužití kryptoměny

²⁹Finanční analytický úřad, Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2020 Finančně analytický úřad, Vydáno: 4/2021, ISBN 978-80-907191-9-4 [online] [cit. 4. února 2022]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/downloads_files_cs/1619684866_cs_vyrocnizprava_fau_2020.pdf

³⁰Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2020 Finančně analytický úřad, Vydáno: 4/2021, ISBN 978-80-907191-9-4 [online] [cit. 4. února 2022]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/downloads_files_cs/1619684866_cs_vyrocnizprava_fau_2020.pdf

Ve prospěch tuzemského bankovního účtu vedeného na zahraniční fyzickou osobu byly připisovány bezhotovostní zahraniční platby v řádech až desetitisíců EUR z účtů různých fyzických osob. Zahraniční platby byly označené názvem projektu (investičního balíčku). Z dostupných zdrojů bylo zjištěno, že projekt souvisí s emisí zahraniční kryptoměny „TwoCoin“ a na ní navázanými produkty (služby a zboží). V otevřených zdrojích byla odhalena vazba mezi majitelem českého účtu a odpovědnými osobami projektu „TwoCoin“, proti nimž bylo v zahraničí zahájeno trestní stíhání. Banka požadovala po majiteli účtu, aby objasnil, odkud pochází prostředky na účtu. Zpočátku poskytl zavádějící informace, ale následně vazbu na projekt přiznal. Následně byl zajištěn zůstatek devizového účtu v řádech statisíců EUR.³¹

2.7 Typické stopy legalizace výnosů z trestné činnosti

Při zadokumentovávání skutku legalizace výnosů z trestné činnosti se vyskytují určité kriminalistické stopy, které lze zobecnit stejně jako u hospodářské trestné činnosti. U legalizace výnosů z trestné činnosti lze rozlišovat kriminalistické stopy na:

1) Materiální stopy - listinné, digitální a jiné důkazy:

- listinné důkazy - může se jednat jak o pravé, tak i pozměněné nebo padělané listiny, nejčastěji výpisy z účtů, výpisy z obchodního rejstříku, výpisy z listu vlastnictví katastru nemovitostí, různé druhy smluv, licenčních ujednání, plné moci, dobrozdání a znalecké posudky, dokumentace k výrobkům, různé druhy projektů, technologické postupy výroby, objednávky, dodací listy, faktury a jiné účetní doklady, celní deklarace, daňové doklady, daňová přiznání, obchodní korespondence, výsledky auditů, různé zprávy atd.
- digitální stopy - žijeme v době rychlého rozvoje technologií, zejména v oblasti informačních technologií se jedná o dynamický vývoj přinášející vliv i na podobu zajišťovaných důkazů získávaných v rámci ohledání věci, domovních nebo nebytových prohlídkách. Uchování digitálních dat může

³¹ Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2020 Finančně analytický úřad, Vydáno: 4/2021, ISBN 978-80-907191-9-4 [online] [cit. 4. února 2022]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/downloads_files_cs/1619684866_cs_vyrocní_zprava_fau_2020.pdf

nabývat podoby prostého skenu listinného dokumentu (např. faktury), digitálního opisu poskytnutého bankovním ústavem, ale i zajištěných dat. Data jsou zajišťována proškolenými specialisty (zpravidla z odborů analytiky a kybernetické kriminality služby kriminální policie a vyšetřování).

Zdroji zajištěných dat mohou být:

- mobilní telefony
- HDD, CD, DVD, USB disky
- bitové kopie (PC)
- síťová úložiště (NAS, cloud)

Digitální stopy nekladou specifické nároky pouze při zajišťování, ale zejména při následné forenzní analýze.

- jiné věcné důkazy – zboží různého druhu, padělatelské náčiní, výrobní prostředky, finanční hotovost, vzorky různých látek atd. ³²

2) Stopy ve vědomí lidí:

- jsou kriminalisticky a právně relevantní paměťové stopy uložené ve vědomí osob, které:
- zjistily podezřelé nebo nelegální obchodní, finanční či jiné aktivity nebo na ně byly upozorněny,
- byly poškozeny trestným činem nebo se domnívají, že byly poškozeny,
- "podílely se na likvidaci důkazů nebo na utajení informací o podezřelých finančních, obchodních a jiných aktivitách,"
- "poskytovaly konzultace k odborným problémům, které byly využity při páčání trestné činnosti,"
- byly přítomny různým poradám a obchodním jednáním, které nějakým způsobem souvisejí s vyšetřovanou trestnou činností,
- "zprostředkovaly nelegální obchodní či finanční transakce,"

³²MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9, s 484.

POLČÁK, Radim, František PÚRY a Jakub HARAŠTA. Elektronické důkazy v trestním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8073-7, s. 86–91

- "naplánovaly, organizovaly, provedly nelegální obchodní či finanční transakce nebo jiná společensky nebezpečná jednání nebo se na nich podílely."³³

2.8 Osoba pachatele

K zobecnění, kdo je pachatel trestné činnosti legalizace výnosů z trestné činnosti, můžeme využít poznatků kriminologie. Vzhledem k tomu, že kriminalita legalizace výnosů z trestné činnosti, je páchána za využití možností ekonomického odvětví, lze převzít kriminologické hledisko pro pachatele hospodářské trestné činnosti. Pro ně platí, že tvoří ucelenou skupinu. Mohli bychom je zobecnit do dvou skupin, na pachatele naivní a lehkomyšlné a pachatele manipulátory tzv. bílé límečky. Pachatelem naivním a lehkomyšlným může být v podstatě kdokoliv. Může se jednat o osobu, která nemusí mít vysoké intelektové schopnosti, ani odborné vzdělání. Dá se říct, že pachatelem může být osoba, která má způsobilost k právním úkonům. Jsou to osoby, které se nechají zlákat odměnou, která nebývá velká. Pachatel manipulátor, tzv. bílý límeček, je osoba, která má machiaveliánskou inteligenci, tedy schopnost dosáhnout moci a majetku zneužitím jiných lidí jako sociálních nástrojů. Tento typ pachatele se umí prosazovat (buduje mocenskou pozici), má schopnost navazovat kontakty (posiluje svoji věrohodnost), má vysoký stupeň kombinačního myšlení a představitosti, nebojí se riskovat, improvizovat a přizpůsobovat se situaci, má potřebu být uznáván, uplatnit se a umí relativizovat vlastní vinu.³⁴

Z výzkumu českého prostředí se zaměřením na pachatele hospodářské trestné činnosti, který proběhl v letech 2000–2003, vyplynulo, že v měnícím se a ustanovujícím se podnikatelském, manažerském a obchodním prostředí se objevily různé typy pachatelů. Jednalo se o pestrou skladbu pachatelů začínající u lidí, kteří se původně nechtěli dopustit trestné činnosti (lehkomyslní, nezkušení a nezodpovědní), přes osoby z kriminálního prostředí, kteří toužili po rychlém zisku, až po typické bílé límečky, tedy osoby bezúhonné, ale schopné zneužít své pozice v podnikatelské sféře.³⁵

Dále lze říct, že hospodářskou trestnou činnost páchají dospělí pachatelé. Nejvíce

³³MUSIL Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze C.H. Beck, 2004. Beckovy Mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9, s. 484

³⁴GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 340-341.

³⁵GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 341.

je zastoupena věková kategorie nad 40 let. Z hlediska pohlaví tvoří pachatele hospodářské trestné činnosti muži (ženy pachatelky tvoří cca 29 % pachatelů). Pachatelé z kategorie tzv. bílých límečků mají většinou dobré až nadprůměrné znalosti z dotčeného oboru a své kroky často předem konzultují s právníky či odborníky z příslušného oboru. Velmi častým způsobem jejich obhajoby je pak odkaz právě na rady právníků, nezkušenost, neznalost právních norem, na podnikatelské riziko apod. Již v roce 1939 označil americký kriminolog Edwin H. Sutherland hospodářskou kriminalitu jako kriminalitu „bílých límečků“ (white collar crime). Tento název se vžil a dodnes označujeme pachatele této trestné činnosti jako „bílé límečky“. Je to dáno tím, že pachatelé hospodářské trestné činnosti jsou zpravidla jedinci působící na veřejnosti jako důvěryhodní, úspěšní a spořádaní občané. Z hlediska postavení na trhu práce jimi mohou být zaměstnanci, majitelé, spolumajitelé, akcionáři podniků, ve kterých je páchána trestná činnost, nebo osoby nacházející se mimo hospodářský subjekt, jako jsou např. konkurenti.³⁶

Na pachatele trestné činnosti legalizace výnosů z trestné činnosti se můžeme podívat z pohledu trestního práva, kde je stanoveno, že pachatelem trestného činu, jak ve formě zavinění úmyslném nebo nedbalostním, může být fyzická nebo právnická osoba. K popsání nebo zobecnění osob páchajících trestnou činností legalizace výnosů z trestné činnosti je třeba vycházet ze způsobu jejího páchání. Je pro ni typické, že je prováděna různými finančními či obchodními transakcemi. Jedná se o odborné prostředí, které je ovlivněno několika oblastmi, jako jsou finanční, obchodní, právní a další obory s nimi související. Proto o části pachatelů této trestné činnosti můžeme říct, že jsou to jedinci nebo skupina jedinců, kteří disponují odborným právním, ekonomickým, obchodním či dalším vzděláním. Vzhledem k oblasti, ve které se pachatel či pachatelé pohybují, lze učinit závěr, že to jsou většinou netrestané osoby. Pokud mají pachatelé zdrojové trestné činnosti kriminální minulost, tak do legalizačního procesu využijí jedince, kteří jsou bezúhonní a důvěryhodní, tzv. bílí koně, neboť tito lidé nebudí pozornost. Z hlediska trestního řízení můžeme uvést, že pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti může být jak fyzická, tak právnická osoba. Na základě zjištění Nejvyššího státního zastupitelství lze učinit závěr, že převažují jako pachatelé

³⁶STRAUS, Jiří a kol. Kriminologická metodika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 236-237. GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 341.

fyzické osoby. Z hlediska existence vztahu mezi pachateli zdrojového trestného činu a trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti převažuje zjištění, že se jedná o rozdílné osoby.³⁷

2.9 Poznatky k trestné činnosti legalizace výnosů z trestné činnosti ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství za období 2012 až 2020

Každá trestná činnost prochází určitým vývojem, ať již je v podobě latentní a orgány činné v trestním řízení se ji teprve učí vyhledávat a dokumentovat, nebo v podobě zjevné. Pachatelé se stále zdokonalují a hledají nové a nové způsoby, jak nebýt odhalen. K dokreslení vývoje trestné činnosti a jejích pachatelů níže uvádím přehled vývoje legalizace výnosů z trestné činnosti v České republice na základě zpráv Nejvyššího státního zastupitelství od roku 2012 do roku 2020.

V roce 2012 byl zaznamenán nejvýraznější vzestup počtu stíhaných i obžalovaných osob u trestných činů legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku oproti předchozím letům. Tento nárůst byl spojený s územím hlavního města Prahy, kde v té době sídlily centrály řady peněžních ústavů, což zakládalo místní příslušnost orgánům činných v trestním řízení v hlavním městě. Také byly zaznamenány neoprávněné převody odcizených finančních prostředků přes finanční ústavy v České republice do zahraničí.³⁸

V roce 2017 vzrostl počet pachatelů cizích státních příslušníků, kteří se podíleli na legalizaci výnosů z trestné činnosti. Dochází k prudkému nárůstu mezinárodního prvku, kdy je zaznamenáván přesah této trestné činnosti do tří a více států. Také se zvýšilo

³⁷Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 22, § 25.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, § 9.

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, Podkladové informace k národnímu hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu za státní zastupitelství. Příloha zprávy č. 5.10. Analýza SZ. 1 SPR 70/2015 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Uveřejněno dne [online] [cit. 27.1.2022] Dostupné z https://archiv.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1830718990/1489152816_cs_priloha-materialu-510.pdf

³⁸NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012 (textová část), 7 NZN 603/2013. Brno: 2014 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 21. června 2013, [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nasz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/Nejvyšší státní zastupitelství 2013>

užívání virtuálních měn, a to nejen k pořízení nástroje ke spáchání trestné činnosti (nakoupení hackersky získaných údajů o platebních kartách), ale i k získání majetkového prospěchu trestným činem (např. u ransomware útoků – hacker omezí přístup k počítačovému systému nebo souborům a následně je uživateli doručen požadavek na zaplacení finanční částky). Dále vzrůstá počet pachatelů znalých informačních technologií (na poli anonymizovaného připojení k internetu či platby pomocí kryptoměn). Byly zaznamenány případy, kdy zahraniční banka, která původně avizovala platbu jako podvodnou, následně nežádá vrácení zajištěných finančních prostředků, a v zahraničí není ani vedeno žádné trestní řízení, což komplikuje rozhodování o zajištěných prostředcích. Roste trestná činnost spojená s podvodným odčerpáním peněžních prostředků z účtů prostřednictvím tzv. phishingových útoků, kdy i u této zdrojové trestné činnosti se daří poškozeným vracet zajištěné peněžní prostředky. Daří se odhalovat a trestně stíhat osoby, které umožní na svůj účet přeposlat podvodně odčerpané peněžní prostředky, ale pachatele zdrojové trestné činnosti se nedaří odhalovat.³⁹

V roce 2018 byl zaznamenán případ legalizace peněžních prostředků získaných podvodem typu CEO fraud prostřednictvím bitcoinové peněženky. Bylo zjištěno, že pachatelé v oblasti informatické a kybernetické kriminality stále častěji využívají sofistikované formy trestné činnosti, kdy jejich odhalení a dopadení je ztěžováno užíváním tzv. anonymizérů či jiných kryptovacích prostředků. Nově byly zaznamenány případy legalizace výnosů z trestné činnosti na území České republiky, ale zdrojový trestný čin (obvykle daňový) je páčán v jiném členském státě Evropské unie. Vedle pravidelně se vyskytujících protiprávních jednání spočívajících ve skladování, výrobě a prodeji tabáku či cigaret, dovozu a prodeji pohonných hmot a zaúčtování faktur s fiktivním plněním s cílem snížit vlastní daňovou povinnost nadále převažují obchody se zbožím mezi daňovými subjekty z různých členských zemí Evropské unie.⁴⁰

³⁹NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017 (textová část), 7 NZN 601/2018. Brno: 2018 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 18. června 2018, [online] [cit. 29. ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nasz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/>
Avast, Ochrana před hrozbami na Internetu. [online] [cit. 11. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.avast.com/cs-cz/c-online-threats>

⁴⁰NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2018 (textová část), 4 NZN 604/2019. Brno: 2019 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 7. června 2019, [online] [cit. 29. ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nasz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2018/>

V roce 2019 přetrvávaly dříve popsané fenomény, jako je zneužívání kryptoměn k legalizaci výnosů z trestné činnosti, podvodů a daňové úniky, zneužívání anonymity sítě (především sítě TOR) k obchodu s nelegálním obsahem všeho druhu, krádeže osobních a platebních údajů a jejich prodej či zneužití. V neposlední řadě v anonymním kriminálním prostředí na sítích (zejména darkwebu) přetrvává fenomén nabídky zločinu jako služby. V Praze byl v roce 2019 evidován postupný nárůst počtu případů páchaní trestné činnosti s využitím výpočetní techniky a elektronické komunikace (z majetkové trestné činnosti - např. podvody při provozování e-shopů, falešně zasílání elektronických faktur s výzvou k proplacení). Využití kryptoměny bylo zaznamenáno zatím pouze sporadicky, přičemž nejčastěji sloužilo k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Modus operandi případů, které byly odhaleny a objasněny, byl nejčastěji takový, že klienti nakupovali zboží na internetu a peníze zasílali na k tomu zřízené účty bílých koní. Ti pak peníze přeposílali na paypalovou peněženku, kde se takto nelegálně získané peníze transformovaly na bitcoiny.⁴¹

Také v roce 2020 byl v Semilech řešen případ legalizace výnosů z trestné činnosti, přičemž finanční prostředky byly převedeny za pomoci dalších osob do měny bitcoin. S dalšími osobami pachatelé komunikovali elektronicky i prostřednictvím mobilního telefonu, včetně chatovacích aplikací. Bez vědomí osob byly pachatelem do jejich zařízení (především mobilních telefonů) na dálku nainstalovány škodlivé aplikace či programy. Prostřednictvím jejich zařízení pak docházelo k páchaní trestné činnosti.⁴²

2.10 Poznatky k trestné činnosti ze zprávy Ministerstva vnitra za rok 2020

Nejčastěji jsou využívány bankovní účty jednorázově (tzv. průtokové účty). Pachatelé využívají k převádění peněžních prostředků tzv. bílých koní, ale i sofistikovanější formy legalizace výnosů z trestné činnosti, kterými je využívání tzv. fakturačních společ-

⁴¹NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2019 (textová část), 4 NZN 501/2020. Brno: 2020 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 15. června 2020, [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2019/>

⁴²NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020, Textová část, 4 NZN 501/2021, Brno, Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 15. června 2021 [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020/>

ností. Fakturační společnosti nemají zaměstnance a jejich skutečnou podnikatelskou činností je přeposílání faktur (daňových dokladů) s fiktivním předmětem činnosti na další články řetězce (nejčastěji jsou to služby v oblasti reklamy a poradenství). Takoveto společnosti mají vysoce kvalitní účetní a právní servis. Motivem většiny spáchaných trestných činů je získat majetkový prospěch. Z tohoto důvodu se problematika zajišťování a odčerpávání majetku v trestním řízení stále více stává základem moderní prevence kriminality a trestní politiky státu.⁴³

Vzhledem ke zjištění, že se již daří kriminalitu legalizace výnosů z trestné činnosti objasňovat, byla pozornost zaměřená i na zjištění nápadu ve vztahu k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Problém nastal s vykazováním statistických údajů. Ministerstvo vnitra České republiky ve své zprávě uvedlo, že policejní statistiky vykazují trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti v problematice hospodářských trestaných činů. Tedy nikoliv samostatně. K registrované hospodářské kriminalitě uvedlo, že v roce 2020 bylo zaznamenáno 18 528 hospodářských trestných činů. Z toho bylo objasněno 8 062 trestných činů. Konstatovalo, že došlo ke snížení nápadu i počtu objasněných skutků hospodářských trestných činů. Ve srovnání s rokem 2019, klesla objasněnost na 43,5 %. V roce 2019 bylo celkem objasněno 10 694 trestných činů. Z pohledu kvantitativních ukazatelů hospodářské kriminality dominovaly podvody.⁴⁴

Na základě takto uvedených údajů si nelze udělat objektivní představu, zda se daří vyhledávat legalizace výnosů z trestné činnosti. Proto i Ministerstvo vnitra České republiky nabízí pohled na statistiku FAÚ, kde lze zjistit, že v roce 2020 přijal FAÚ celkem 4 860 podnětů k provedení šetření ve smyslu podezřelého obchodu, což je nárůst o 23 % oproti roku 2019, kdy bylo zaznamenáno 3 954 podnětů. Samo FAÚ potvrzuje trend narůstajícího počtu oznámení podezřelých obchodů v posledních letech. FAÚ vede i statistiku podaných trestních oznámení a podnětů Policii České republiky. Proto lze zjistit, že v roce 2020 podal FAÚ 426 trestních oznámení a dále předal Policii České republiky 391 informací k dalšímu jejímu využití. U 261 trestních oznámení bylo

⁴³MINISTERSTVO VNITRA ČR, Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019). Praha, 2021[online] [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

⁴⁴MINISTERSTVO VNITRA ČR, Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019). Praha, 2021[online] [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

ze strany FAÚ přistoupeno k blokaci finančních prostředků, o kterých orgán činný v trestním řízení rozhodoval o jejich případném zajištění. Na základě rozhodnutí FAÚ byla v roce 2020 zajištěna částka v celkové výši 3,897 mld. korun. Také v zajištění finančních prostředků ze strany FAÚ byl zaznamenán nárůst o cca 1,6 mld. korun (v roce 2019 to bylo 2,269 mld. korun). FAÚ také uvedlo, že se v rámci svého působení zaměřuje na vyhledávání možné trestné činnosti. Mezi její priority patří již tradičně daňová trestná činnost, různé formy podvodného jednání, např. CEO frauds, trestná činnost spojená s korupcí či prodejem drog.⁴⁵

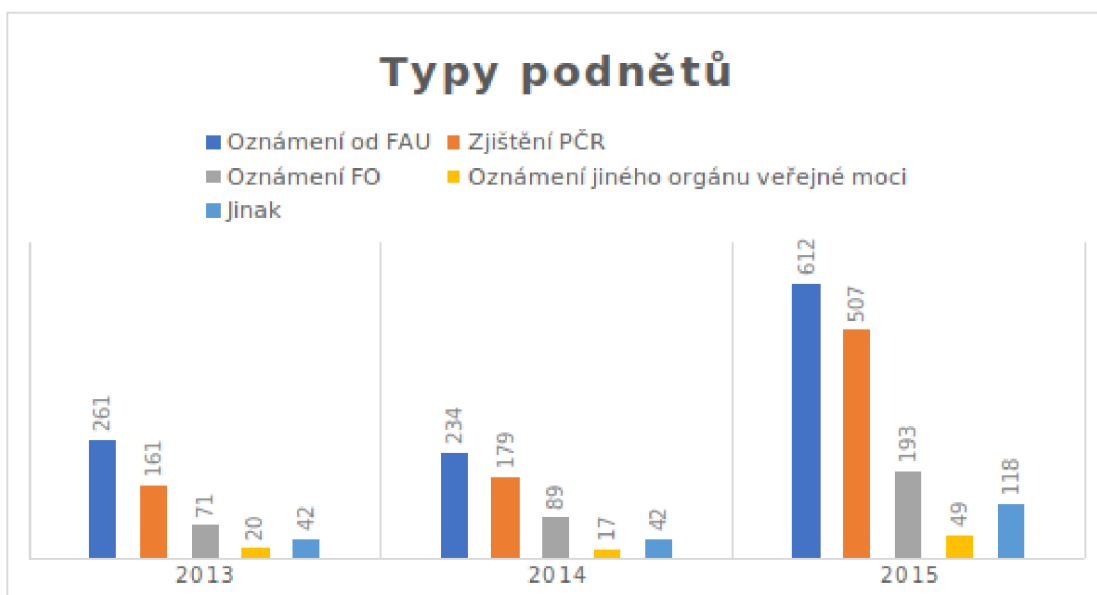
3 Zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti

Zdrojová trestná činnost je jedním z formálních znaků skutkové podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti. Dohledávání zdrojové trestné činnosti s sebou nese určitá specifika postupu orgánu činného v trestním řízení. Problematika legalizace výnosů z trestné činnosti představuje velmi rozsáhlé téma, které je i při zúžení na jeden znak skutkové podstaty stále rozsáhlé na zpracování v rámci bakalářské práce. Proto jsem se rozhodla zúžit svůj pohled na dohledávání zdrojové trestné činnosti základě oznámení FAÚ ve vztahu k možné hospodářské zdrojové trestné činnosti a k finančním prostředkům na bankovních účtech, u kterých je podezření, že by se mohlo jednat o výnosy z trestné činnosti. Ke stanovení a popsání metodiky vyšetřování legalizace výnosů z trestné činnosti a dohledávání zdrojového trestného činu bylo využito metody literární rešerše, ilustrativních případů k popisu postupu a k návrhu možného postupu odhalování bylo využito zákonných ustanovení a zákonem daných postupů a zavedené praxe.

3.1 Zvláštnosti podnětů vyšetřování a vytyčování vyšetřovacích verzí

Typickými podněty k vyšetřování trestných činů legalizace výnosů z trestné činnosti jsou:

⁴⁵MINISTERSTVO VNITRA ČR, Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019). Praha, 2021[online] [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

Obrázek 1: Typy podnětů k vyšetřování, Zdroj: vlastní zpracování podle dat Nejvyššího státního zastupitelství. Příloha zprávy č. 5.10. Analýza SZ. 1 SPR 70/2015 Nejvyšší státního zastupitelství ČR

- a) podněty a trestní oznámení z Finančně analytického úřadu,
- b) vlastní zjištění Policie České republiky,
- c) oznámení fyzických osob,
- d) oznámení jiného orgánu veřejné moci.⁴⁶

Vytyčování kriminalistických verzí spočívající v tom, že na počátku není znám původ věci, je typické pro specifika odhalování této trestné činnosti. Kriminalistické verze se vytyčují:

- ke zdroji původu věci,

⁴⁶NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, Podkladové informace k národnímu hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu za státního zastupitelství. Příloha zprávy č. 5.10. Analýza SZ. 1 SPR 70/2015 Nejvyššího státního zastupitelství ČR. Uveřejněno dne [online] [cit. 27.1.2022] Dostupné z https://archiv.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1830718990/1489152816_cs_priloha-materialu-510.pdf

- k nutnosti zjištění, zda se zdrojový trestný čin stal v České republice nebo zahraničí a zda byl zdrojový trestný čin nahlášen,
- k nutnosti zjištění osoby pachatele či pachatelů.

Vyhledávání, zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti je náročné na profesní vzdělání, neboť vyžaduje specifické znalosti z různých oborů, nejen práva, ale i ekonomie, účetnictví, informačních technologií apod. Proto se zabývají touto problematikou pouze příslušníci služby kriminální policie a vyšetřování, zejména policisté zařazení na problematice hospodářské trestné činnosti, kteří mají největší zkušenosti v objasňování sofistikované trestné činnosti, zejména z ekonomického prostředí.⁴⁷

3.2 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Zvláštnosti předmětu vyšetřování vyplývají z prokazování:

- že věc je výnosem z trestné činnosti,
- že pochází z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v zahraničí. Zdrojovým trestným činem je čin trestný podle zásad českého trestního práva. Za trestnou činnost spáchanou v cizině se považuje takový čin, který naplňuje znaky trestného činu podle zákona České republiky, bez ohledu na to, zda je trestný i podle zákona státu, na jehož území byl spáchán. Může to být i čin, který za daných okolností není trestný podle zásad českého trestního práva, ale trestní jednání lze podřadit pod skutkovou podstatu některého z trestných činů. Pokud predikativní jednání nelze podřadit pod skutkovou podstatu některého z trestných činů, učiní policejní orgán závěr, že se nejedná o trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti.
- že došlo k zastírání původu věci, která je výnosem z trestné činnosti. Tedy prokazuje, že informace o původu věci je utajována nebo zkreslována. Prostředkem zastření je převod vlastnictví k věci, např. vkládáním takových věcí do jiných

⁴⁷Europol 2017 EUROPOL, Global anti-money laundering framework – Europol report reveals poor success rate and offers ways to improve. Zveřejněno dne 5.9.2017, aktualizováno 1.10.2017. [online] [cit. 13. února 2022] Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/global-anti-money-laundering-framework-%E2%80%93-europol-report-reveals-poor-success-rate-and-offers-ways-to-improve>

hodnot "legálního podnikání". Prokazuje se zakrývání nebo utajení skutečné povahy věci, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní nebo jiné majetkové hodnoty. Jedná se o jednání jako jsou například převody, nákupy, směny, prodeje, ukrývání, převážení, fingování obchodních podkladů apod.

Stručně lze říct, že cílem legalizace výnosů je přerušení stopy mezi spáchaným trestným činem a jeho výnosem. Výnos je dále užít tak, aby budil zdání, že majetek byl získán legální cestou. Policejní orgán se tak snaží zadokumentovat, že majetek byl získán jako výnos z trestné činnosti.⁴⁸

3.3 Typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti

Typickými počátečními úkony jsou:

- zajištění finančních prostředků na účtech po předchozím souhlasu státního zástupce k postupu dle § 79a odst. 1 trestního řádu,
- vyžádání údajů o bankovních účtech a transakcích cestou státních zastupitelství dle § 8 odst. 2 trestního řádu,
- šetření ke zdrojovému trestnému činu na území České republiky či v zahraničí,
- výslech nebo podání vysvětlení osob,
- vydání či odnětí věci.⁴⁹

Šetření ke zdrojovému trestnému činu spáchanému v zahraničí lze uskutečňovat dle hodnoty požadované informace. Jedná-li se o operativní informace, tyto lze zjistit prostřednictvím:

⁴⁸ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-178-9, s. 1944

TTVRDÝ Jiří, ADRIANA VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3. s. 15-16

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění.

⁴⁹Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v platném znění §§ 79a, 8.

- přeshraniční policejní spolupráce. Jedná se o společná centra policejní a celní spolupráce, ve kterých společně působí policisté a celníci sousedních zemí. Jejich účelem je, aby docházelo k operativní výměně informací, a zároveň se zástupci podílejí na koordinaci mezinárodní policejní spolupráce v příhraničních oblastech.
- prostřednictvím Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejního prezidia České republiky (dále jen ŘMPS), které je ústředním národním kontaktním bodem Policie České republiky pro mezinárodní policejní spolupráci a zahraniční styky. ŘMPS zprostředkovává také výměnu informací za využití nástrojů a sítě národních ústředí Mezinárodní organizace kriminální policie, kterými je Interpol a Europol.⁵⁰

Je-li potřeba zajistit důkazy, tak v Evropské unii se úkony trestního řízení vyžadují evropským vyšetřovacím příkazem cestou státních zastupitelství. Evropský vyšetřovací příkaz je uznáván většinou států Evropské unie kromě Dánska a Irska. Internacionalizace a rostoucí sofistikovanost trestné činnosti vyžaduje, aby i orgány činné v trestním řízení do budoucna běžně využívaly škálu nástrojů, kterými jsou přeshraniční ostraha, přeshraniční pronásledování, výslech prostřednictvím videokonference, odposlech telekomunikací, tajné vyhledávání počítačového systému, dohled a tajné operace a další nástroje.⁵¹

Pokud potřebuje orgán činný v trestním řízení vyžádat úkony trestního řízení mimo Evropskou unii, postupuje cestou mezinárodní soudní pomoci. V praxi se setkáváme jak s pasivitou, tak s kompetenčními spory dožadované strany, které probíhající řízení nejen prodlužují, ale i komplikují. Stává se, že na území příslušných úřadů došlo pouze k zakrytí či zatajení výnosů z trestné činnosti a tyto úřady se necítí být kompetentními k

⁵⁰NGUYENOVÁ Ivana, ZPRAVODAJSTVÍ 2018 Společná centra policejní a celní Uveřejněno dne 23.10.2018, Policejní prezidium ČR 2018. [online] [cit. 26. února 2022] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/spolecna-centra-policejni-a-celni-spoluprace.aspx>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění §§ 216, 217, 217a. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9, s. 487

⁵¹EUROJUST, Special investigative measures. EUROJUST 2022 [online] [cit. 26. února 2022]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/judicial-cooperation-instruments/special-investigative-measures>

EUROJUST (2), European Investigation Order. EUROJUST 2022 [online] [cit. 26. února 2022]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/eurojust-role-facilitating-judicial-cooperation-instruments/european-investigation-order-eio>.

zajištění výnosů z trestné činnosti. Dále se v zahraničí setkává orgán činný v trestním řízení s různými překážkami, jako jsou např. různé druhy ochrany bankovního tajemství, instrumenty zajišťující ověření identity, ověření totožnosti nositele ekonomického práva a mezinárodní kompenzace.⁵²

3.4 Zvláštnosti některých úkolů

V případě vyšetřování legalizace výnosů z trestné činnosti je pravděpodobnost úspěšného navrácení majetku z trestné činnosti nízká. Například v roce 2014 zabavily příslušné orgány Evropské unie cca 1% výnosů z trestné činnosti. Ačkoliv počet oznámení o podezřelých transakcích roste, do vyšetřování se dostává pouze 10% hlášení o podezřelých transakcích z cca 1 milion zpráv. Nejvíce zatížené jsou finančně zpravodajské jednotky Velké Británie a Nizozemska (více než 65% z celkového počtu).⁵³

Europol je jednotka, která pomáhá s přeshraničním vyšetřováním v celé Evropě a má tak největší představu o nedostatcích současné situace. V donucovacích a zpravodajských komunitách je ústředním prvkem přístup "založený na zpravodajských informacích", který využívá rozšířené znalosti o hrozbě k nasměrování operačních zdrojů do oblastí s nejvyšší prioritou. To, že se tyto koncepční principy plně nasměrovaly k boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, z části odráží současné špatné výsledky. Dnes funguje boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti na domácí úrovni, ale nikoliv na mezinárodní úrovni. Ačkoliv legalizace výnosů z trestné činnosti má často mezinárodní povahu. Dalším nedostatkem je, že přetrvávají významné překážky v mezinárodní spolupráci a výměně informací, což odhaluje naléhavou potřebu nadnárodního přehledu na dnes již globálních trzích. Nyní jsou již běžné mezinárodně užívané on-line služby a s tím související internetové platební systémy, také virtuální prostředí je bez hranic, ale i základní podnikání je již nadnárodní a globalizované. Dnes se stává, že výměna informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami

⁵²KADERÁBKOVÁ, Drahúše a Ladislav GAWLIK. Hospodářská kriminalita ve finanční oblasti. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-86008-20-7, s. 39.

⁵³Europol 2017 EUROPOL, Global anti-money laundering framework – Europol report reveals poor success rate and offers ways to improve. Zveřejněno dne 5.9.2017, aktualizováno 1.10.2017. [online] [cit. 13. února 2022] Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/global-anti-money-laundering-framework-%E2%80%93-europol-report-reveals-poor-success-rate-and-offers-ways-to-improve>

může zabránit tomu, aby se zásadní informace obsažené v hlášení o podezřelých transakcích dostaly k orgánům pověřeným vyšetřováním trestných činů. Z praxe jsou známy případy, kdy se policejní orgán nedozví, zda je v daném státě řešen zdrojový trestný čin, protože zahraniční finančně zpravodajská jednotka je policejní orgán a nastavený komunikační kanál je pouze mezi finančně zpravodajskými jednotkami. Pokud by Europol působil jako celoevropské centrum pro zprávy o podezřelých transakcích, což by umožnilo integraci s dalšími zdroji informací pocházejícími z různých agentur v celé Evropě i mimo ni, mohlo by to pomoci tuto překážku odstranit. Narušení systémů praní peněz výrazně sníží schopnost organizovaných zločineckých skupin rozvíjet své podnikání, expandovat na nové trhy a také pomůže postavit závažné zločince před soud. Nad to bude chránit systémovou integritu finančního sektoru a globální ekonomiky.⁵⁴

3.5 Zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti

K popsání zvláštností dohledávání zdrojového trestného činu využiji ilustrativní případy. FAÚ podal trestní oznámení pro podezření ze spáchání zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku, kterého se mohly dopustit slovinská společnost Neptun a italská společnost Saturn a jejich jednatelé, občané Italské republiky tím, že uvedené společnosti po určité období roku 2018 přijaly na své české bankovní účty z různých, převážně italských bankovních účtů, finanční částky v řádu desítek milionů EUR, které dále rozesílaly na další české i zahraniční účty, přičemž existovalo podezření, že jde o výnosy z daňové trestné činnosti páchané primárně na území Italské republiky.

Z tohoto důvodu a na základě nashromážděných listinných informací policejní orgán po předchozím souhlasu státního zástupce k postupu dle § 79a odst. 1 trestního řádu zajistil na účtech obou společností finanční prostředky. Prostřednictvím ŘMPS byly vyžádány informace od italské a slovinské strany k možné zdrojové trestné činnosti.

⁵⁴Europol 2017 EUROPOL, Global anti-money laundering framework – Europol report reveals poor success rate and offers ways to improve. Zveřejněno dne 5.9.2017, aktualizováno 1.10.2017. [online] [cit. 13. února 2022] Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/global-anti-money-laundering-framework-%E2%80%93-europol-report-reveals-poor-success-rate-and-offers-ways-to-improve>

Obrázek 2: Pracoviště Eurojust na pozadí se vztahovou analýzou (grafické znázornění požadovaných vazeb) Fotografie © Eurojust; <https://www.eurojust.europa.eu/vat-fraud-scheme>

Slovinsko reagovalo, že trestní řízení proti společnosti Neptun nevede a italská strana i přes opakované urgency nereagovala.

Byla provedena počítačová i ruční analýza faktur doložených společnostmi Neptun a Saturn v bance při zablokování finančních prostředků. Závěr analýzy byl, že kromě několika plateb a faktur se platby s fakturami neshodují, tedy na fakturách jsou jiné částky, než které byly poslány na účet. Faktury deklarovaly nákup a prodej různého zboží z oblasti automobilového a drogistického průmyslu. Dále si nešlo nevšimnout nápadně stejné grafické úpravy a struktury faktur společností Neptun, Saturn a dalších italských společností, jako by byly vystavovány ve stejném software prostředí.

Od FAÚ následně přišla informace, že italská strana má zájem na blokaci účtů spol. Neptun. Sdělili, že existuje podezření, že by se mohlo jednat o převod finančních prostředků, které pochází z podvodů a chybných fakturací. Dále byla provedena analýza účtů vedených v České republice k oběma společnostem, ze kterých bylo zjištěno,

že byly kreditovány z různých italských účtů velkého množství italských společností zejména na účty společnosti Neptun ve výši několik milionů EUR, které následně odešly na účty italských společností (nejvíce na společnost Mars a společnosti ze států zejména jižní a jihovýchodní Evropy. Mezi společnostmi Neptun a Saturn docházelo k různým finančním operacím (deklarovaným jako platby za dopravu). Z analýzy vyplynulo podezření, že zdrojovým trestným činem by mohl být karuselový podvod, který je páchan přes cca 9 států Evropské unie. Byly vyžádány výsledky jednání za účelem potvrzení, zda se společnostmi Neptun a Saturn obchodovali či nikoliv, kdy některé společnosti nákupy ze stran společností potvrzovaly některé naopak. Cestou justiční spolupráce byly vyžádány informace k možné zdrojové trestné činnosti a italským společnostem, které kreditovaly české účty. Italskou stranou bylo sděleno, že společnost Venuše (mezi společnostmi Venuše a Saturn docházelo k různým finančním operacím) a společnost Mars, která také figurovala v řetězci, jsou vyšetřovány pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby páchané formou, pro kterou se vžilo označení jako tzv. karuselové podvody. Dále potvrdili, že další společnosti, kdy některé z nich kreditovaly české účty, jsou podezřelé, že se různým způsobem podílely na karuselových podvodech s DPH v oblasti obchodování s ropnými produkty. Od roku 2018 v Italské republice orgány činné v trestním řízení dokumentovaly jednání organizované zločinecké skupiny zapojené do rozsáhlých daňových podvodů týkajících se motorové nafty a dalších finančních trestných činů, které vyústilo v roce 2021 v zatčení 7 osob. Jednalo se o organizovanou zločineckou skupinu vedenou italskými státními příslušníky, kterou italské orgány činné v trestním řízení podezřívaly, že prodávají motorovou naftu v Itálii, ale vyhýbají se placení příslušných daní. Motorovou naftu nakupovali v Německu a deklarovali ji jako mazací olej. Na území Itálie ji pak prodávali na různé čerpací stanice. Motorovou naftu vozili do Itálie přes Rakousko, kde dokumenty ke zboží vyměnili za dokumenty, které potvrzovaly uhrazení příslušných daní, ale finanční prostředky byly zasílány na účty několika krycích společností založených v různých zemích Evropské unie, které nepřiznaly nákup a prodej motorové nafty na území Itálie.⁵⁵

Problémem při objasňování případu bylo, že italské orgány postupovaly z druhé strany řetězce. Bylo potřeba zjistit, že firma nebo firmy zasílající finanční prostředky na účty

⁵⁵EUROJUST, Large-scale tax fraud in Italy dismantled with Eurojust support, Tisková zpráva. Uveřejněno dne 17. července 2020 EUROJUST [online] [cit. 27.srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/news/large-scale-tax-fraud-italy-dismantled-eurojust-support>

společnosti Saturn, se dopouští trestné činnosti. U karuselových podvodů se nemusí podařit zadokumentovat podíl všech firem v řetězci na páčání této trestné činnosti. Karuselové podvody jsou trestná činnost rozsáhlá, sofistikovaná a obtížná na dokumentaci. Další faktor, který může sehrávat negativní úlohu je, že zdrojová trestná činnost na území jiného státu se těžko prokazuje bez spolupráce dané země. Ke spolupráci byli požádáni celníci, neboť byl předpoklad, že tuto trestnou činnost budou v zahraničí dokumentovat celní orgány. Významnou roli sehrál i Eurojust, kde se domluvila spolupráce orgánů činných v trestním řízení na předávání informací a důkazů.

FAÚ v roce 2014 podal na Policii České republiky trestní oznámení, ve kterém uvedl, že cizí státní příslušník, občan Estonska vybral prostřednictvím bankomatu finanční hotovost ve výši několik desítek tisíc Kč ze svého účtu vedeného u českého bankovního ústavu, který zřídil několik měsíců před výběrem pouze za účelem přijmutí finančních prostředků pocházejících z trestné činnosti, a učinil tak bezprostředně poté, co mu byla na jeho účet podvodně a bezdůvodně připsána částka vyšší jak stotisíc Kč z účtu jiného českého bankovního ústavu, jehož majitelem byl český občan. Policejní orgán nejprve prostudoval trestní oznámení i s přílohami. Protože z oznámení vyplynulo podezření, že mohl být spáchán trestný čin, byly zahájeny úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu pro podezření ze spáchání přečinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Protože FAÚ zajistil zůstatek na účtu estonského občana dle § 20 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, byly po předchozím souhlasu státního zástupce finanční prostředky na účtu banky zajištěny. Policejní orgán provedl podrobné šetření v policejních evidencích a ustanovil zdrojový trestný čin, neboť český státní občan podal na Policii České republiky trestní oznámení s podezřením na podvodné převedení jeho finančních prostředků. Tento skutek byl prověřován pro podezření ze spáchání přečinu neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací dle § 230 odst. 1, odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, kterého se mohl dopustit neznámý pachatel. Po prověření byla věc odložena dle § 159a odst. 5 tr. řádu, neboť se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání dle § 160 trestního řádu. Ve věci podal vysvětlení český občan, který uvedl ke zdrojové trestné činnosti, že otevřel e-mail ve věci údajné exekuce. Po nějaké době potřeboval uhradit platbu,

a proto si otevřel internetové bankovníctví. Systém mu však sdělil, že si má z důvodu zvýšení bezpečnosti nainstalovat aplikaci do telefonu. Poté mu přišel sms zprávou odkaz na instalaci aplikace, kterou nainstaloval. Následně mu byl zaslán číselný kód, který zadal na stánkách banky. Poté provedl platbu ve stovkách korun a pak jej již kontaktoval pracovník banky, který si ověřoval, zda realizoval platbu přes stotisíc Kč. Ve věci byly dle ustanovení § 8 odst. 2 trestního řádu vyžádány údaje podléhající bankovnímu tajemství, zejména výpis z účtu estonského občana, kterým byla platba potvrzena. Estonský občan stihl část z došlé částky vybrat v hotovosti. Banka také potvrdila, že majitelem a disponentem je estonský občan. Z poskytnutých fotografií bankou a estonskou policií bylo zjištěno, že se jedná o totožnou osobu. Bylo provedeno šetření k osobě pachatele a bylo zjištěno, že doklad uvedený v bance mu byl vydán a nebyl hlášen jako odcizený nebo ztracený. Bylo provedeno šetření k ustanovení pobytu estonského občana, ale poté co se dozvěděl, že je prověřován pro spáchání trestného činu v České republice, zmizel. Proto bylo vedeno trestní stíhání proti uprchlému dle § 302a trestního řádu.

3.6 Návrh metodického postupu při dohledávání zdrojového trestného činu

Ke stanovení postupu k dohledávání zdrojové trestné činnosti u oznámení z FAÚ bylo čerpáno ze zákonných oprávnění stanovených právními normami: trestním řádem, zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o Policii), zákonem č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník i zavedené praxe u Policie České republiky. První a velmi důležitý krok, který musí učinit orgán činný v trestním řízení, je, že vyhodnotí trestní oznámení z FAÚ a jeho přílohy. Zkoumá, zda se stal trestný čin a také se snaží získat informace důležité k ustanovení zdrojového trestného činu. Orgán činný v trestním řízení došel-li k závěru, že byl spáchán trestný čin legalizace výnosů z trestního řízení, nehledě na to, jestli bylo přistoupeno povinnou osobou k odkladu splnění příkazu klienta dle ustanovení § 20 AML zákona, rozhodne o zajištění prostředků na účtu banky.⁵⁶

⁵⁶Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v platném znění §§ 158, 79a., TVRDÝ Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3. s.117, 192

Možné druhy oznámení ke zdrojovému trestnému činu v oznámení dle § 59 trestního řádu:

- FAÚ již v oznámení uvedl, že odesílající banka označila platbu za podvodnou. Nejčastěji doloží i tzv. swiftovou zprávu od odesílající banky s touto informací. Tato zpráva zakládá důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Nicméně je třeba následně zdrojový trestný čin doložit. Swiftová zpráva sama o sobě nepostačuje jako důkaz o existenci zdrojového trestného činu. (Poznámka autora: Stává se, že sama odesílající banka v prvních krocích uvede informaci sdělenou klientem, který zdrojovou trestnou činnost oznámil policejnímu orgánu a dále v tomto oznámení identifikuje tento policejní orgán, i s číslem jednacím).
- FAÚ v oznámení neuvede informace od odesílající banky, nedoloží swiftovou zprávu. Nejčastěji uvede informace, které získal např. svou činností a domnívá se, že by tyto informace měl orgán činný v trestním řízení prošetřit (např. jako poznatek) nebo jinak využít. Zde je třeba upozornit, že pokud z poskytnutých informací (poznatku) vyplývají skutečnosti, že by se mohlo jednat o spáchání trestného činu, a i když ze strany FAÚ není poskytnuta informace o zdrojovém trestném činu, vzniká policejnímu orgánu povinnost toto oznámení prověřit. To znamená prověřit, zda se nejedná o věc pocházející z trestné činnosti nebo zda nepředstavuje odměnu za něj.

Informace o zdrojovém trestném činu v oznámení FAÚ:

- obsahuje útvar a číslo jednacích,
- zemi, kde mělo dojít ke spáchání skutku,
- zemi, kde se nachází poškozený nebo je vedeno číslo účtu,
- zemi, kde by se mohl nacházet pachatel.

Ať se skutek stal kdekoli, nebo oznámení není úplné, je třeba provést komplexní šetření v evidencích policie. Tedy zpracovatelem spisu, nicméně mnohem efektivnější je, když takové šetření provede analytik z analytického pracoviště Služby kriminální policie a vyšetřování. Obsahem výše uvedeného šetření by mělo být dohledávání zdrojového trestného činu, čísel zájmových účtů, e-mailových adres, telefonních čísel,

dokladů totožnosti předloženým v bance atd. (Poznámka autora: Stává se např. u phishingových podvodů, že poškozenému je v jeho domovské zemi doporučeno věc oznámit v České republice, kam výnosy odešly).

Při dohledání zdrojové trestné činnosti v České republice je nutné si vyžádat, dle § 7 trestního řádu, od zpracovatele informace a dokumenty k možnému pachateli, ke zdrojovému trestnému činu a poškozeným subjektům. Jedná se zejména o: kopie trestních oznámení, usnesení, rozhodnutí soudů, vyjádření finančních ústavů, záznamů podání vysvětlení relevantních osob.

Při dohledávání zdrojové trestné činnosti v zahraničí si vyžádat informace cestou Interpolu, Europolu nebo příhraniční spolupráce (jedná se o operativní informace, nikoliv důkazy). Zde vyžádat informace k možnému pachateli, ke zdrojovému trestnému činu a poškozeným subjektům. Když je zdrojový trestný čin zjištěn v konkrétním státě, je třeba vyžádat si cestou státního zastupitelství evropským vyšetřovacím příkazem (v Evropské unii) nebo cestou mezinárodní justiční spolupráce (mimo Evropskou unii) výše uvedené dokumenty.

Obecně lze říci, že v rámci své činnosti potřebuje orgán činný v trestním řízení získat odpověď na tyto otázky:

- Zda požadovaný případ, skutek či jednání je, či není, předmětem řízení tamního policejního orgánu.
- Který policejní orgán vede ve věci trestní řízení, jak bylo kvalifikováno a pod jakým číslem jednacím je vedeno.
- Zda je věc řešena nebo již byla uzavřena a s jakým výsledkem. (Poznámka autora: Není třeba vyžadovat, jak byla věc rozhodnuta, neboť stačí zjištění existence zdrojového trestného činu. Zastávám názor, že je potřeba zjistit, zda policejní orgán rozhodl o tom, že se zdrojový trestný čin stal nebo nestal. I jakákoliv další informace ke zdrojovému trestnému činu může být důležitá a využitelná v námi řešeném případě. Je například potřeba zkoumat, zda se nejedná o stejné osoby, které spáchaly zdrojový trestný čin a následně výnosy z trestného činu „legalizují“. V tomto případě se stále jedná o pachatele prvotního trestného činu).
- K osobě pachatele je třeba ověřit existenci osoby, zjistit její podobu, místo hlášeného pobytu a faktického pobytu za účelem zjištění, zda se tam osoba zdržuje či ne.

Dále požadovat informace k dokladu totožnosti, který byl použit při zakládání účtu, za účelem zjištění, zda-li se nejedná o padělaný, odcizený či ztracený doklad totožnosti).

Postup ve vztahu k finančním prostředkům na účtu banky:

- Jsou-li finanční prostředky zablokovány na účtu ze strany FAÚ, je třeba při zajišťování finančních prostředků na účtu dle § 79a odst. 1 trestního řádu rozlišovat finanční prostředky, které jsou výnosy z trestného činu a finanční prostředky, které má pachatel na účtu jako své úspory, ale z došlých prostředků již část stačil vybrat či odeslat pryč. Finanční prostředky, o kterých víme, že pocházejí z trestného činu, zajišťujeme dle ustanovení § 79a odst. 1 trestního řádu (včetně peněžních prostředků na účet dodatečně došlých). Pachatelovy úspory zajišťujeme, pak jako náhradní hodnotu dle ustanovení § 79f odst. 1 trestního řádu (včetně finančních prostředků dodatečně došlých např. výplata mzdy).
- K bankovnímu účtu je cestou státního zastupitelství dle § 8 odst. 2 trestního řádu třeba vyžádat zejména výpisy k účtu, faktickou částku na účtu ke dni zajištění policejním orgánem, dokumentaci materiálů k založení účtu, včetně adres a kontaktů na majitele a disponenty účtu, pokud byly vybírány finanční prostředky v hotovosti vyžádat kamerové záznamy (Poznámka autora: A to i když je po uschovací lhůtě. Banka může záběry zazálohovat, pokud se domnívá, že by si je oprávněné orgány mohly vyžádat v souvislosti s šetřením možného protiprávního jednání).
- Podrobně vyhodnotit trestní oznámení a přílohy přiložené k trestnímu oznámení ze strany FAÚ za účelem získání informací, které pomohou dohledat zdrojovou trestnou činnost a zároveň objasnit předmětnou trestnou činnost legalizace výnosů z trestné činnosti.

V praxi se orgán činné v trestním řízení setkávají převážně těmito dvěma variantami:

1. Nepotvrzený či nezjištěný zdrojový trestný čin.
 - a) Neprokázaný skutkový stav věci, tedy zjištění, že věc je výnosem z trestné činnosti nebo odměna za něj, tedy nedojde ke zjištění zdrojové trestné činnosti, je na místě věc odložit dle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu, neboť se prověřováním nepodařilo prokázat, že se trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti stal.

2. Potvrzený zdrojový trestný čin.

- a) Známý pachatel, jehož pobyt je znám a je dostupný pro policejní orgán. Pachatelem je občan státu v EU a tedy má policejní orgán, možnost předat spisový materiál do státu pachatele nebo evropským vyšetřovacím příkazem (v EU) popřípadě žádostí o mezinárodní justiční spolupráci (Mimo EU) vyžádat úkony k zahájení trestního stíhání dle § 160 trestního řádu.
- b) Známý pachatel neznámého pobytu. Orgán činný v trestním řízení vyhlásí po předchozím souhlasu dozorového státního zástupce souhlas se zadržením pachatele dle § 76 trestního řádu nebo 76a trestního řádu. Nepodaří-li se pachatele vypátrat, lze zvážit postup trestního stíhání osoby pachatele jako uprchlé podle § 302a násl. trestního řádu a se státním zástupcem konzultovat možnosti vydání evropského zatýkacího rozkazu.
- c) Známý pachatel neověřitelné totožnosti. Například, když osoba pochází ze země, která nereaguje na jakékoli žádosti Interpolu či mezinárodní justiční spolupráci o informace k ověření totožnosti nebo dokladů totožnosti této osoby (např. africké země, jako jsou státy rovníkové Afriky). Je třeba vyhodnotit, zda nelze konat řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. trestního řádu s ohledem na možnost výskytu této osoby v jiném členském státu Evropské unie. Při tomto postupu je potřeba mít náležitě zadokumentováno, že nebyl užit padělaný nebo odcizený doklad totožnosti. Nelze-li konat řízení proti uprchlému, je na místě zvážit postup dle § 159a odst. 5 tr. řádu. Pokud se nepodaří prokázat, že osoba pachatele existuje, je nutné, aby soud ustanovil majiteli účtu opatrovníka, tak jak to ukládá ustanovení § 465 odst. 1 zákon č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku. Je to z toho důvodu, aby bylo dosaženo účelu trestního řízení, zejména ochrana práv poškozeného a jeho práva na ochranu majetku, jehož je majitelem.
- d) Neztotožněná osoba pachatele. Tedy neznámý pachatel užil k legalizaci výnosů z trestné činnosti pozměněný, padělaný, odcizený či ztracený doklad totožnosti. Tuto skutečnost je třeba zjistit cestou Interpolu, Europolu, přeshraniční spolupráce a následně cestou Evropského vyšetřovacího příkazu nebo cestou mezinárodní justiční spolupráce. Máme-li zadokumentovanou skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné čin-

nosti, mimo jiné zjištěn zdrojový trestný čin a poškozené subjekty, je na místě zvážit postup dle § 159a odst. 5 trestního řádu. Jsou-li zajištěny finanční prostředky, tyto vrátit poškozeným usnesením dle § 80 odst. 1 trestního řádu.

3.7 Zhodnocení dosavadního stavu a návrhy

Trestná činnost legalizace výnosů z trestné činnosti je již řešena policejními útvary po celé republice. Narůstá množství pachatelů znalých informačních technologií, např. na poli anonymizovaného připojení k internetu či platby pomocí kryptoměny. Dále byl u případů legalizace výnosů z trestné činnosti zaznamenán rapidní narůst mezinárodního prvku. Není výjimkou přesah této trestné činnosti do tří a více států. Nejvíce zastoupenou zdrojovou trestnou činností jsou tzv. phishingové útoky (podvodné odčerpání peněžních prostředků z účtů). Nejvíce případů legalizace výnosů z trestné činnosti je odhalována ze strany Finančního analytického úřadu. Orgánů činným v trestním řízení nečiní problémy objasňovat legalizace a výnosy z trestné činnosti spáchané na území České republiky, u niž se zdrojový trestný čin stal také na našem území. Ale nedaří se objasňovat trestnou činnost legalizace výnosů z trestné činnosti páchané přes několik států a také legalizace výnosů z trestné činnosti, jejichž zdrojový trestný čin se stal na území několika států, nebo byl spáchán rozsáhlým a sofistikovaným způsobem.

Při dohledávání zdrojové trestné činnosti na území České republiky má policejní orgán možnost zjistit, zda byla nahlášena zdrojová trestná činnost. V případě, že nebyla nahlášena, tak ji standardním způsobem prověří, aby zjistil, že se trestný čin stal či nestal.

Dohledávání informací ke zdrojovému trestnému činu v zahraničí má své limity v podobě možností, které může policejní orgán využít. První možností je ŘMPS a Evropský vyšetřovací příkaz nebo mezinárodní justiční spolupráce. Problémem je, že některé státy z různých důvodů nereagují, např. nemají evidenci trestního řízení, nesdělují informace k probíhajícímu prověřování, aby nedošlo ke zmaření účelu trestního řízení atd. U sofistikované a rozsáhlé zdrojové trestné činnosti nemusí mít dotazovaný stát dostatek informací, aby mohl identifikovat trestní řízení na svém území nebo zdrojová trestná činnost na jeho území doposud nebyla odhalena. Dalším problémem je různé postavení agentur, u kterých se sbíhají informace z finanční sféry (zejména

FAÚ), které mají nastaveny způsoby komunikace, což může způsobit, že se informace nedostanou k policejním orgánům. Dále vyžadování úkonů a informací cestou právní pomoci je pomalé, a ne vždy kladně vyřízeno. V Evropské unii tuto situaci zlepšilo zavedení Evropského vyšetřovacího příkazu.

Možné návrhy na zlepšení:

Dát za povinnost bankám, které hlásí podvodnou platbu, sdělit, zda bylo jednání oznámeno a pokud ano, kde byl zdrojový trestný čin nahlášen (na kterou policejní součást).

Zřídit jednu agenturu v rámci Evropské unie, která by působila jako centrum pro zprávy o podezřelých transakcích a měla komunikační kanál se všemi složkami zabývající se boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Za současné situace lze doporučit orgánům činným v trestním řízení, aby využívali možnosti schůzek v Europolu nebo Eurojustu, neboť výměna informací mezi dvěma stranami nebo i více probíhá dohodnutými cestami. Tímto způsobem se velmi podstatně urychlí předávání informací a zadokumentování trestné činnosti.

Návrh řešení současné situace:

- Stanovit oblast legalizace výnosů z trestné činnosti jako prioritu pro získávání zpravodajských a operativních informací.
- Za účelem integrace informací pocházejícími z různých agentur v celé Evropě i mimo ni stanovit, aby Europol působil jako celoevropské centrum pro zprávy o podezřelých transakcích, za účelem integrace informací pocházejícími z různých agentur v celé Evropě i mimo ni.
- Stanovit bankám i finančně zpravodajským jednotkám povinnost vytěžovat partnerské instituce i o tu skutečnost, zda a kdo vede trestní řízení ke zdrojové trestné činnosti či legalizaci výnosů z trestné činnosti tak, aby byly policejní orgány navzájem o vedených trestních řízeních informovány.

4 Závěr

Právní úprava trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti je definována podrobně v trestním zákoníku. Je nastavena tak, aby byla definována podobně s ostatními státy Evropské unie. Je však na zvážení, zda prokazování zdrojového trestného činu nevyklučuje prokazování legalizace výnosů z trestné činnosti u sofistikovaných a rozsáhle páchaných zdrojových trestných činů, náročných na zadokumentování, jako je např. daňová trestná činnost. K vývoji trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti byly zjištěny některé zajímavosti, které lze zobecnit. Tento sekundární trestný čin není ojedinělým jevem, ale je řešen policejními útvary po celé republice. Nejčastěji je odhalován Finančním analytickým úřadem a Policií České republiky. Dlouhodobě nejčetněji se vyskytující zdrojovou trestnou činností jsou tzv. phishingové útoky. V posledních letech byl zaznamenán trend nárůstu mezinárodního prvku u této trestné činnosti (s přesahem do tří a více států). Také byl zaznamenán nárůst pachatelů znalých informačních technologií. Obecně platí, že již se daří stíhat pachatele legalizace výnosů z trestné činnosti na národní úrovni. Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti páchaný přes dva a více států Evropské unie nebo na mezinárodní úrovni se ve značné míře drží v latentní kriminalitě. I když se podaří tuto kriminalitu odhalit, k úspěšnému stíhání pachatelů vede málo případů, zejména porovnáme-li to se situací na národní úrovni. Je nutno připustit i tu skutečnost, že kriminalita v legalizování na mezinárodní úrovni je daleko více sofistikovanější a využívá nepřipravenost států bojovat s finanční kriminalitou na mezinárodní úrovni. Problém, proč tomu tak je, lze spatřovat v tom, že oblast legalizace výnosů z trestné činnosti není prioritní pro získávání zpravodajských a operativních informací. Jako další problém vnímám, že při objasňování trestného činu Policií České republiky se hůře dohledává zdrojový trestný čin, jehož původ je v zahraničí. Je to způsobeno zejména zdlouhavou nebo žádnou komunikací s dožadovaným státem, ať již cestou Evropského vyšetřovacího příkazu nebo Mezinárodní justiční spoluprací. Toto způsobuje řadu překážek, jako je například neexistence evidence trestních řízení, různé stupně utajení prověřovaného zdrojového trestného činu a nemožnost na základě poskytnutých informací v žádosti spojit legalizaci výnosů z trestné činnosti se zdrojovou trestnou činností. Dokazování trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti má výraznou zvláštnost v podobě obráceného důkazního břemene. Je potřeba dohledat zdrojový trestný čin, který mohl

být spáchán na území České republiky, ale i kdekoliv na světě (zejména pokud je zdrojový trestný čin spáchaný v kyberprostoru). Z toho plynou i zvláštnosti úkonů k dohledání zdrojové trestné činnosti, kterými jsou nejčastěji šetření v policejních evidencích, žádosti cestou ŘMPS nebo přeshraniční spolupráce, Evropský vyšetřovací příkaz, mezinárodní justiční pomoc, dožádání výsledků. Na národní úrovni se již daří legalizaci výnosů z trestné činnosti vyhledávat i objasňovat, a pokud by se podařilo nastavit podobné mechanismy, jako je máme nastaveny na národní úrovni pro Evropskou unii, tak předpokládám, že by se dařilo vyhledávat a objasňovat finanční kriminalitu i na evropské úrovni. V úvodu bakalářské práce jsem si stanovila za cíl detailně se zabývat tématem legalizace výnosů z trestné činnosti a zvláštnostem odhalování zdrojového trestného činu z praktického pohledu výkonu trestního řízení. Vzhledem k tomu, že odhalování zdrojového trestného činu závisí na způsobech, jakými je výnos legalizován, bylo široké spektrum problematiky zaměřeno na zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti u legalizací výnosů z trestné činnosti, jehož prvotní podnět vzešel ze strany Finančního analytického úřadu. V mé bakalářské práci byly popsány zvláštnosti dohledávání zdrojové trestné činnosti na praktických příkladech. Můj druhý stanovený cíl bylo navržení metodického postupu k účinnému odhalování a objasňování legalizace výnosů z trestné činnosti, na základě vyhodnocení teoretických podkladů, právních norem, ilustrativního případu a dosavadní ustálené praxe orgánů činných v trestním řízení, kdy tohoto cíle bylo dosaženo. Navrhla jsem obecný postup při dohledávání zdrojové trestné činnosti a dokumentování legalizace výnosů z trestné činnosti na základě oznámení FAÚ. Tedy, podařilo se mi dosáhnout cíle práce.

Seznam obrázků

- 1 Typy podnětů k vyšetřování, Zdroj: vlastní zpracování podle dat Nejvyššího státního zastupitelství. Příloha zprávy č. 5.10. Analýza SZ. 1 SPR 70/2015 Nejvyšší státní zastupitelství ČR 31
- 2 Pracoviště Eurojust na pozadí se vztahovou analýzou (grafické znázornění požadovaných vazeb) Fotografie © Eurojust; <https://www.eurojust.europa.eu/vat-fraud-scheme> 37

Seznam použité literatury

- [1] DVOŘÁK, Vratislav. Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-63-0.
- [2] DVOŘÁK, Vratislav. Výnosy z trestné činnosti, jejich odhalování, identifikace a možnosti jejich odčerpání: sborník studií. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 978-80-86960-66-1.
- [3] GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
- [4] KADERÁBKOVÁ, Drahúše a Ladislav GAWLIK. Hospodářská kriminalita ve finanční oblasti. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-86008-20-7.
- [5] KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.
- [6] MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
- [7] POLČÁK, Radim, František PÚRY a Jakub HARAŠTA. Elektronické důkazy v trestním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8073-7.
- [8] SCHEINOST, Miroslav. Organizovaný zločin a korupce v dokumentech OSN a Rady Evropy, II. díl: sborník dokumentů OSN a Rady Evropy k problematice organizovaného a transnacionálního zločinu, korupce a konfiskace výnosů a zločinu. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci).
- [9]
- [10]

- [11] STRAUS, Jiří a kol. Kriminalistická metodika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.
- [12] ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-178-9.
- [13] ŠUGÁR, Ján a kol. Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2009. ISBN 978-80-86960-52-4.
- [14] TVRDÝ, Jiří, Adriana VAVRUŠKOVÁ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-688-3.

Zákonná úprava

1. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění.
2. Zákon č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v platném znění.
3. Zákon č. 287/2018 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony v platném znění.
4. Zákoně č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních v platném znění.
5. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
6. Strafgesetzbuch StGB, Bundesministerium der Justiz v platném znění.

Webové stránky a elektronické zdroje

• Avast, Ochrana před hrozbami na Internetu. [online] [cit. 11. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.avast.com/cs-cz/c-online-threats>

• Computerworld, Podvodných e-mailů „od šéfů“ přibývá. Zveřejněno dne 4. října 2019, [online] [cit. 25. srpna 2022] Dostupné z: <https://www.computerworld.cz/clanky/podvodnych-e-mailu-od-sefu-pribyva/>

- Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Kdo jsme a co děláme? [online] [cit. 1. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.financnianalytickyyurad.cz/o-uradu#kdo-jsme-a-co-delame>

- Finančně analytický úřad, Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2020 Finančně analytický úřad, Vydáno: 4/2021, ISBN 978-80-907191-9-4 [online] [cit. 4. února 2022]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyyurad.cz/download/downloads-_files_cs/1619684866_cs_vyrocnzprava_fau_2020.pdf

- KYRAL Roman, Novela zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Uveřejněno dne 3.12.2008, EPRAVO. [online] [cit. 25. ledna 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-nekterych-opatrenich-proti-legalizaci-vynosu-z-trestne-cinnosti-a-financovani-terorismu-55370.html>

- MYLKOVÁ Petra, Postihování praní špinavých peněz – obrácení důkazního břemene: Srovnávací studie č. 5.320 [online]. Parlamentní Institut, Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, srpen 2011 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://psp.cz//sqw/ppi.sqw?d=1&t=9>

- MUŽNÝ Martin, Kateřina PSCHEROVÁ, Co je to praní peněz. Uveřejněno dne 3.11.2020, ČNB 2022. [online] [cit. 4. února 2022] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs//o_cnb/cnblog/Co-to-je-prani-penez/

- NGUYENOVÁ Ivana, ZPRAVODAJSTVÍ 2018 Společná centra policejní a celní Uveřejněno dne 23.10.2018, Policejní prezidium ČR 2018. [online] [cit. 26. února 2022] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/spolecna-centra-policejni-a-celni-spoluprace.aspx>

- PAVLÍK Lukáš, Onshore legalizace výnosů z trestné činnosti. Uveřejněno dne 10.3.2017 [online] [cit. 25. ledna 2022, 28. května 2022]. Dostupné z: <http://www.securityoutlines.cz/onshore-legalizace-vynosu-z-trestne-cinnosti/> in: NAYLOR, R. T. (2004): - /Wages of Crime: Black Markets, Illegal Finance, and the Underworld Economy. Ithaca

– London: Conrell University Press, in: MATHERS, CH. (2004): Crime school, money laundering: true crime meets the world of business and finance. New York: Firefly Books Inc.

- WILSDORF Jan Ondřej, Praní peněz optikou trestního zákoníku. Uveřejněno dne 3.2.2008, EPRAVO. [online] [cit. 3. února 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prani-penez-optikou-trestniho-zakoniku-110566.html>

- EUROJUST (1), Special investigative measures. EUROJUST 2022 [online] [cit. 26. února 2022]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/judicial-cooperation-instruments/-special-investigative-measures>

- EUROJUST (2), European Investigation Order. EUROJUST 2022 [online] [cit. 26. února 2022]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/eurojust-role-facilitating-judicial-cooperation-instruments/european-investigation-order-eio>

- EUROJUST, Large-scale tax fraud in Italy dismantled with Eurojust support, Tisková zpráva. Uveřejněno dne 17. července 2020 EUROJUST [online] [cit. 27. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/news/large-scale-tax-fraud-italy-dismantled-eurojust-support>

- EUROPOL, Global anti-money laundering framework – Europol report reveals poor success rate and offers ways to improve. Zveřejněno dne 5.9.2017, aktualizováno 1.10.2017. [online] [cit. 13. února 2022] Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/global-anti-money-laundering-framework-%E2%80%93-europol-report-reveals-poor-success-rate-and-offers-ways-to-improve>

- FindLaw, Racketeering/RICO. Poslední aktualizace 17. prosince 2021 [online] [cit. 25. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.findlaw.com/criminal/criminal-charges/racketeering-rico.html#:~:text=Racketeering%20is%20not%20a%20single%20crime,similar%20to%20the%20federal%20RI->

/CO%20Act.&text=Racketeering%20is%20not%20a,the%20federal%20RICO%20Act.-
/&text=not%20a%20single%20crime,similar%20to%20the%20federal

- IBA Anti-Money, Laundering Forum, Money Laundering. [online] [cit. 4. února 2022] Dostupné z: https://www.anti-moneylaundering.org/Money_Laundering.aspx

- Ministerstvo financí, Finančně analytický útvar, Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice. [online] [cit. 30. ledna 2022] Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf

- MINISTERSTVO VNITRA ČR, Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019). Praha, 2021[online] [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012 (textová část), 7 NZN 603/2013. Brno: 2014 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 21. června 2013, [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti-//zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2013 (textová část), 7 NZN 601/2014. Brno: 2014 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 24. června 2014, [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti-/zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017 (textová část), 7 NZN 601/2018. Brno: 2018 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 18. června 2018, [online] [cit. 29.ledna 2022] Dostupné z:

<https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/-/zpravy-o-cinnosti-za-obdobi-2006-2017/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2018 (textová část), 4 NZN 604/2019. Brno: 2019 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 7. června 2019, [online] [cit. 29.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/-/zprava-o-cinnosti-za-rok-2018/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2019 (textová část), 4 NZN 501/2020. Brno: 2020 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 15. června 2020, [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/-/zprava-o-cinnosti-za-rok-2019/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020, Textová část, 4 NZN 501/2021, Brno, Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Ze dne 15. června 2021 [online] [cit. 28.ledna 2022] Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/-/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020/>

- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, Podkladové informace k národnímu hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu za státní zastupitelství. Příloha zprávy č. 5.10. Analýza SZ. 1 SPR 70/2015 Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Uveřejněno dne [online] [cit. 27.1.2022] Dostupné z: https://archiv.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1830718990/-/1489152816_cs_priloha-materialu-510.pdf

- Policie ČR, Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci. Policie ČR, 2021. [online] [cit. 27. února 2022] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/reditelstvi-pro-mezinarodni-policejni-spolupraci.aspx>

- Policie ČR, Zpráva o činnosti ÚOOZ za rok 2011. Policejní prezidium ČR 2022.

[online] [cit. 25. srpna 2022] Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2011.aspx>

- thelocal.de Over 100 billion laundered in Germany every year: report. In: thelocal.de [online]. 21. 4. 2016 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z:
<https://www.thelocal.de/20160421/over-100-billion-laundered-in-germany-every-year-report/>